

Αυτή η μπροσούρα είναι το αποτέλεσμα μίας ανάγκης. Της ανάγκης για αυτομόρφωση, που έφερε με τη σειρά της η αρχική ανεπάρκεια και ανετοιμότητα μας να ερμηνεύσουμε το τι ακριβώς συμβαίνει αυτή την περίοδο με τον αναδυόμενο εθνικισμό και милитарισμό στα Βαλκάνια αλλά και με τη συζήτηση που κυριαρχεί γύρω από το ενδεχόμενο του πολέμου ανάμεσα στα κράτη των δύο πλευρών του Αιγαίου. Οι κουβέντες μας γέννησαν πολλά επιμέρους ερωτήματα, κάποια εκ των οποίων προσπαθήσαμε να απαντήσουμε, το σύνολο των οποίων οφείλουμε να απαντήσουμε ως κίνημα με όρους συλλογικούς και το συντομότερο δυνατόν, πριν να είναι αργά:

Είναι ο πόλεμος μεταξύ του ελληνικού και τουρκικού κράτους αναπόφευκτος;

Ποιες άλλες αιχμές και στοχοθεσίες, εκτός από την αποτροπή του, μπορεί και πρέπει να βάλει ένα αντιπολεμικό- αντιεθνικό κίνημα που οφείλουμε να δημιουργήσουμε;

Σε περίπτωση που ξεσπάσει πόλεμος μεταξύ των δύο πλευρών, αυτός θα γίνει για την εξυπηρέτηση διεθνών καπιταλιστικών συμφερόντων και διακρατικών κεφαλαίων ή μόνο ντόπιων συμφερόντων των δύο κρατών και ποιος θα είναι υπεύθυνος; Η κυρίαρχη προπαγάνδα των ελληνικών ΜΜΕ ρίχνει την ευθύνη στο Τούρκικο κράτος, άραγε ισχύει;

Ποιος ο ρόλος των εντάσεων τόσο στην γεωπολιτική σκακιέρα όσο και στο εσωτερικό των κρατών;

Αυτά τα χαρακτηριστικά ερωτήματα δεν είναι τα μόνα που καλούμαστε να απαντήσουμε, αν δεν θέλουμε να χαθούμε σαν φύλλο στον αέρα κάπου ανάμεσα στις συμπληγάδες του αστικού εθνικισμού που αναπαράγεται τόσο από τη δεξιά όσο και από την πλειοψηφία της αριστεράς. Αν δε θέλουμε να χαθούμε μέσα στη χιονοστιβάδα των εντάσεων στην Κύπρο και το Αιγαίο αλλά και τον τρόπο που την ερμηνεύει και την διαχέει στους εκμεταλλευόμενους η κυρίαρχη γλώσσα μέσω των ΜΜΕ. Αν δε θέλουμε να χαθούμε από το κοινωνικό και ταξικό μούδιασμα που ήδη υπήρχε και που γιγαντώνεται η συζήτηση περί πολέμου, αλλά και οι εικόνες από τις πολεμικές επιχειρήσεις στη γειτονιά μας, όπως στη Συρία.

Δεν συμφωνήσαμε σε όλη, δεν απαντήσαμε σε όλη. Αυτό που πιστεύουμε μας αρμόζει είναι να ανοίξουμε αυτή την κουβέντα μέσα στους αναρχικούς, μέσα στους αγωνιζόμενους, μέσα στους καταπιεσμένους, για να μπορέσουμε όλοι και όλες μαζί να δομήσουμε την άρνηση μας στον πόλεμο που θα φέρει ένα ακόμη σφαγισμό αλληλά και την περαιτέρω επιδείνωση της θέσης των καταπιεσμένων.

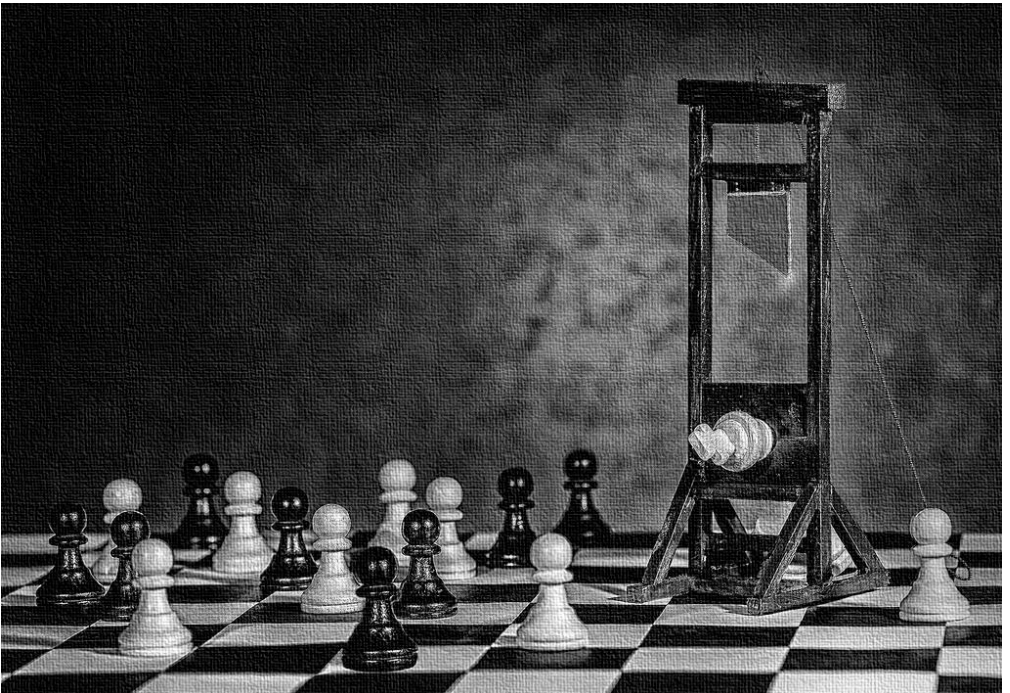
Αλλά και να δομήσουμε και μία κοινή κατάφαση απέναντι στην μόνη προοπτική που μπορεί να φέρει το τέλος ενός συστήματος που εκτός από εθνικές συρράξεις και αιματοχυσίες που γίνονται με το αίμα μας για τις τσέπες των καπιταλιστών, γεννάει εκμετάλλευση, καταπίεση, ανισότητες, φτώχεια. Είναι η προοπτική της όξυνσης ενός άλλου τύπου πολέμου, του ταξικού πολέμου και της δράσης για την κοινωνική επανάσταση...

Θεσσαλονίκη, Ιούνιος 2018

Συλλογικότητα αναρχικών από τα ανατολικά

Αναρχική ομάδα Πυρανθός

κατάληψη Terra Incognita

Απαραίτητες διευκρινήσεις για τις συνθήκες και τους ορισμούς που ακούμε τον τελευταίο καιρό

Απαραίτητη προϋπόθεση για να αντιληφθεί κανείς τους λόγους του νέου κύκλου έντασης μεταξύ της ελληνικής και της τούρκικης αστικής τάξης είναι να κατανοήσει μία σειρά ορισμών λέξεων όπως "χωρικά ύδατα", "εναέριος χώρος", ΑΟΖ (αποκλειστική οικονομική ζώνη), υφαλοκρηπίδα, "δίκαιο της θάλασσας" κ.α.

Παραθέτουμε μία περιληπτική παρουσίαση:

Χωρικά ύδατα: Τα χωρικά ύδατα είναι η θαλάσσια επιφάνεια στην οποία ένα κράτος είναι συνολικά κυρίαρχο, η οποία ξεκινάει από τη φυσική ακτογραμμή του και τελειώνει σε διαφορετική ανά τα χρόνια απόσταση, μία απόσταση η οποία αρχικά οριζόταν από την μέγιστη δυνατή εμβέλεια ενός κανονιού (κάτι που σήμερα προφανώς και δεν ισχύει) . Πιο συγκεκριμένα ξεκίνησε στα 3 ναυτικά μίλια στις αρχές του αιώνα, αυξήθηκε στα 6 και σήμερα είναι στα 12. Σε περιπτώσεις που η απόσταση μεταξύ της ακτογραμμής δύο κρατών είναι μικρότερη, ακολουθείται ο κανόνας της μέσης γραμμής δηλαδή η μέση απόσταση μεταξύ των ακτών τους.

Αλλά ο ορισμός δεν τελειώνει εδώ, καθώς ήδη ξεκινάν οι ιδιαιτερότητες του Αιγαίου. Η Ελλάδα σήμερα δεν έχει κάνει την επιλογή της αύξησης των χωρικών της υδάτων από 6 σε 12, καθώς αυτό αποτελεί με απόφαση του Τουρκικού κοινοβουλίου (από τη δεκαετία του 1990) αιτία πολέμου. Η Ελλάδα έχει υπογράψει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας που της δίνει αυτή τη δυνατότητα, κάτι που όμως δεν έχει κάνει η Τουρκία, η οποία ζητάει να ρυθίσει το ζήτημα του Αιγαίου με επαφές των δύο πλευρών. Άλλες χώρες που δεν έχουν υπογράψει αυτή τη συνθήκη είναι οι Η.Π.Α., το Ισραήλ, η Συρία, το Ιράν, η Β. Κορέα, η Λιβύη -με την οποία συνορεύει η ΑΟΖ της Ελλάδας- κράτη τα οποία προφανώς και έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα στους παγκόσμιους διακρατικούς ανταγωνισμούς.

Για να μιλήσουμε όμως πρακτικά, είναι τέτοια η θέση των νησιών του Αιγαίου που σε περίπτωση που η Ελλάδα αυξήσει τα χωρικά της ύδατα στα 12 ναυτικά μίλια αυτόματα γίνεται κυρίαρχη στο 60% του Αιγαίου, ενώ ουσιαστικά αποκόπτεται η Τουρκία από την είσοδο σε μία θάλασσα η οποία βρέχει ένα μεγάλο ποσοστό της χώρας. Κάτι τέτοιο, βάσει του ισχυρισμού της Τούρκικης πλευράς, θα αναγκάσει ακόμα και την επικοινωνία μεταξύ διαφορετικών σημείων των Τούρκικων παραλιών να γίνεται μετά από Ελληνική έγκριση. Η Ελλάδα ως επιχείρημα αντιπαραβάλλει πως η σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας συμπεριλαμβάνει το δικαίωμα της αβλαβούς διέλευσης και ειδικές συνθήκες θαλάσσιων στενών για την κίνηση των πλοίων.

Άλλο ζήτημα πάνω στο οποίο δεν υπάρχει κοινή αντίληψη είναι το αν τα νησιά, κατοικήσιμα ή μη, έχουν αντίστοιχα, μικρότερα ή καθόλου δικαιώματα σε σχέση με την ηπειρωτική χώρα. Για αντίστοιχες περιπτώσεις έχουν γίνει προφανώς διενέξεις μεταξύ και άλλων κρατών ανά τον κόσμο, ενώ τα Διεθνή Δικαστήρια ερμηνεύουν ξεχωριστά τις Διεθνείς συνθήκες σε κάθε περίπτωση. Χαρακτηριστικό είναι ότι καμία από τις δύο χώρες

δε θέλει να προσφύγει σε Διεθνές δικαστήριο (που προβλέπει την από τα πριν συμφωνία μεταξύ των “αντιμαχόμενων” κρατών πως θα γίνει σεβαστή η απόφαση) επειδή όσα πιθανώς κερδίσει σε ένα κομμάτι της δίκης, μπορεί να τα χάσει σε ένα άλλο, προτιμώντας έτσι τη διαρκή ένταση, τις συνεχείς διαπραγματεύσεις, τις διαρκείς μονομερείς ερμηνείες. Όλη η παραπάνω συζήτηση όμως αφορά και μία σειρά άλλων αντιπαραθέσεων, πέραν της εθνικής κυριαρχίας στη θάλασσα.

Εναέριος χώρος: Ο εθνικός εναέριος χώρος ενός κράτους εκτείνεται πάνω από τα κομμάτια γης και θάλασσας στα οποία ασκεί κυριαρχία. Βέβαια εδώ συμβαίνει το εξής παράδοξο με την Ελλάδα. Ενώ τα χωρικά της ύδατα είναι 6 ναυτικά μίλια, έχει ορίσει τον εναέριο χώρο της στα 10 ναυτικά μίλια. Αναπαράγοντας το ότι τη δεκαετία του 1930 η Τουρκία δεν είχε προβάλει αντίσταση σε κάτι τέτοιο, η Ελλάδα παραμένει η μόνη χώρα που ορίζει διαφορετικά την θαλάσσια και την εναέρια κυριαρχία της. Έτσι, τις περισσότερες φορές που ακούμε για αυτές τις περίφημες παραβιάσεις του εθνικού εναέριου χώρου από Τούρκικα μαχητικά αεροσκάφη, αυτό που στην ουσία συμβαίνει είναι το πέρασμα τους από την απόσταση μεταξύ του 6ου και του 10ου ναυτικού μιλίου, που η Ελλάδα, χωρίς κάτι τέτοιο να αναγνωρίζεται από άλλα κράτη ή το ΝΑΤΟ, έχει ορίσει ότι βρίσκεται υπό τη δική της κυριαρχία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι ασκήσεις του ΝΑΤΟ που συμμετέχει η Ελλάδα και πραγματοποιούνται στο Αιγαίο (Ασκήσεις Νηρίς 2017-25/11/2017 & Ηνίοχος 2018-12/3/2018). Σε αυτές τις ασκήσεις η Ελλάδα σέβεται την απόφαση του ΝΑΤΟ και στους χάρτες των ασκήσεων ο εναέριος χώρος της ορίζεται στα 6 ναυτικά μίλια. Αντίστοιχα οι εντάσεις επεκτείνονται ακόμα πιο ουσιαστικά, μιας και πλέον μιλάμε με ξεκάθαρους οικονομικούς όρους και στο ζήτημα της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ.

...Το δικαίωμα της Ελλάδας να επεκτείνει την αιγιαλίτιδα ζώνη είναι δικό της...εμείς θα προχωρήσουμε στον προσδιορισμό της τμηματικά. (Δήλωση Κοτζιά για επέκταση των χωρικών υδάτων)

Υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ: Η υφαλοκρηπίδα ενός κράτους, σύμφωνα πάλι με τη Σύμβαση του 1982 για το Δίκαιο της Θάλασσας, ορίζεται ως ο βυθός της θάλασσας και το υπέδαφος του σε ακτίνα 200 ναυτικών μιλίων από τις ακτές του, ενώ μπορεί να φτάσει σε περιπτώσεις και τα 350. Η έννοια της υφαλοκρηπίδας πλέον συμπεριλαμβάνεται ουσιαστικά μέσα σε αυτή της ΑΟΖ. Η ΑΟΖ αποτελεί την -ίδιας έκτασης- περιοχή, στην οποία το κράτος έχει κυριαρχικά δικαιώματα αλλά όχι πλήρη κυριαρχία και καλύπτει όλους τους φυσικούς πόρους-ζωντανούς και μη-θάλασσας, εδάφους, υπεδάφους (σε αντίθεση με την υφαλοκρηπίδα που αφορά μόνο τους μη ζωντανούς). Δικαιώματα ενός κράτους στην ΑΟΖ, προϋποθέτουν τη διακήρυξη των κυριαρχικών του δικαιωμάτων σε

αυτήν ενώ το καθεστώς της επιτρέπει ρητά την κατασκευή τεχνητών νησιών και εξεδρών στην επιφάνειά της.

Ακόμα, η Ελλάδα δεν έχει ανακηρύξει τη δική της ΑΟΖ (πρώτη απαραίτητη μονομερής ενέργεια), κάτι που πιθανώς να κάνει μέσα στο καλοκαίρι, αφού βρίσκεται πολύ κοντά σε συμφωνία με Ιταλία και Αλβανία για τις δυτικές της ακτές. Την ίδια στιγμή, Κύπρος και Αίγυπτος πιέζουν για άμεση οριοθέτηση της Ελληνικής ΑΟΖ σε συνεργασία με τις δύο αυτές χώρες (δεύτερη απαραίτητη διμερής ενέργεια βάση πάλη της μέσης γραμμής ή ειδικών συμφωνιών) έτσι ώστε να μπορούν να ξεκινήσουν τα έργα εξόρυξης αηλά και μεταφοράς του φυσικού αερίου της περιοχής προς την Ευρώπη, κυρίως από το κοίτασμα "Λεβιάθαν" που ανήκει στην ΑΟΖ του Ισραήλ. Η Τουρκία με την πραξικοπηματική αηλαγή του καθεστώτος στην Αίγυπτο έχει μείνει πλέον (αηλά και προς το παρόν) χωρίς συμμάχους αηλά ακόμα χειρότερα, έχει μείνει έξω από αυτή τη μοιρασιά...

"Κρατάει χρόνια αυτή η κοιλόνια"

Ο ανταγωνισμός του Ελληνικού και του Τουρκικού κράτους τις τελευταίες δεκαετίες μέσα σε λίγες γραμμές

Κύρια διένεξη στην πρόσφατη ιστορία μεταξύ των δύο κρατών αποτελούν τα γεγονότα της Κύπρου το 1974. Η δράση Ελληνικών παραστρατιωτικών ομάδων και της ΕΟΚΑ Β που υποδαύλιζαν εντάσεις μεταξύ της τουρκοκυπριακής και ελληνοκυπριακής κοινότητας και προετοίμαζαν την διοικητική ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα κορυφώθηκε με το -παρακινούμενο από την ελληνική χούντα- πραξικόπημα ενάντια στον Πρόεδρο της Κυπριακής δημοκρατίας Μακάριο. Ο Μακάριος ήθελε την ανεξαρτησία της Κύπρου και δε συμφωνούσε με την προοπτική της ένωσης με την Ελλάδα. Με αφορμή το πραξικόπημα (και την ανακήρυξη της ένωσης με την Ελλάδα από αυτό) τούρκικες στρατιωτικές δυνάμεις εισβάλλουν στην Κύπρο και καταλαμβάνουν το 1/3 της επιφάνειας της. Μετά από αυτό το γεγονός και για τα επόμενα 6 χρόνια, η Ελλάδα αποσύρεται από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ σε ένδειξη διαμαρτυρίας για το ότι η συμμαχία και πιο συγκεκριμένα οι Η.Π.Α. "αβάνταραν" σιωπηλά το Τούρκικο κράτος.

Ο κυριότερος λόγος αντιπαράθεσης μεταξύ των δύο κρατών, μετά τα γεγονότα της Κύπρου το 1974 αποτελεί, ως συνέχεια και ουσία της διένεξης για τα χωρικά ύδατα, η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο. Ήταν ο Κωνσταντίνος Καραμανλής που δηλώνοντας ότι υπάρχουν αποθέματα πετρελαίου στο Αιγαίο έδωσε το νέο λόγο για να να εκδηλωθεί η "προαιώνια" (sic) έχθρα, η οποία έχει περάσει από διάφορα στάδια. Οι, ανάλογες με τα συμφέροντα της κάθε αστικής τάξης, ερμηνείες των κυριαρχικών δικαιωμάτων των νησιών, και η -σε σημεία- ασάφεια μεταπολεμικών συνθηκών των αρχών του προηγούμενου αιώνα έχουν αφήσει κενά στα οποία πατάνε οι διεκδικήσεις των δύο χωρών, είτε αφορούν το Αιγαίο είτε την ευρύτερη περιοχή της ΝΑ Μεσογείου.

As θυμηθούμε όμως τις κυριότερες στιγμές έντασης που έφεραν το ενδεχόμενο του πολέμου πιο κοντά τις τελευταίες δεκαετίες και που στη συντριπτική τους πλειοψηφία παραμένουν, ανεκδιήγητα γυμνές από μεταφυσικές εθνικές ρητορείες και αφορούν όλο

και πιο πολύ, όλο και πιο ξεκάθαρα, όλο και πιο ξεδιάντροπα αποτέλεσμα του ανταγωνισμού για επέκταση της κερδοφορίας του ελληνικού και του τουρκικού καπιταλισμού αλληλά και των δυνάμεων στις οποίες, ανά περίοδο, παραμένουν προσδεμένοι:

Αύγουστος 1976: Λίγο καιρό μετά τον εντοπισμό πετρελαίου στον Πρίνο (Θάσος) το Hora -που αργότερα μετονομάστηκε σε Sismik- πραγματοποιεί έρευνες για πετρέλαιο στο Αιγαίο στην υφαλοκρηπίδα, που η Ελλάδα βάσει της διεθνούς συνθήκης της Γενεύης για το δίκαιο της θάλασσας, θεωρεί Ελληνική. Η Τουρκία μη αναγνωρίζοντας το δικαίωμα των νησιών στην υφαλοκρηπίδα θεωρεί πως το πλοίο πραγματοποίησε έρευνες στην Τουρκική υφαλοκρηπίδα. Η Ελλάδα πραγματοποιεί προσφυγή για να επιβληθούν κυρώσεις στην Τουρκία, οι οποίες δεν γίνονται δεκτές, ενώ μετά από λίγες μέρες το πλοίο ελλημενίζεται στη Σμύρνη και η ένταση τελειώνει.

Δεκέμβριος 1986: Ένας Έλληνας και δύο Τούρκοι στρατιώτες νεκροί σε ανταλλαγή πυροβολισμών στον Εβρο με αφορμή την επαφή δύο στρατιωτών από τις δύο πλευρές των συνόρων για να ανταλλάξουν τσιγάρα, γεγονός που ενεργοποίησε ολόκληρες στρατιωτικές μονάδες τις περιοχής.

Μάρτιος 1987: Ίδιο ακριβώς σκηνικό με το 1976 αλληλά με μεγαλύτερο αντίκτυπο. Ο κόσμος τρέχει στα super market και αδειάζει τα ράφια, ο Παπανδρέου βγάζει πύρινους λόγους, οι έμποροι καθισυχάζουν τον κόσμο λέγοντας πως τα αποθέματα της χώρας φτάνουν τους 4 μήνες. Το Sismik πραγματοποιεί νέες έρευνες σε ανάλογες περιοχές του Αιγαίου. Οι τότε σχέσεις Τουρκίας-Η.Π.Α. ήταν σε καλύτερη κατάσταση, τη στιγμή που το ελληνικό κράτος αποφάσιζε να κρατικοποιήσει την εξόρυξη πετρελαίου στο Βόρειο Αιγαίο. Ο πολεμικός συναγερμός έφερε όλο το στόλο παραταγμένο, έτοιμο για να επιτεθεί, ενώ μέχρι και έγγραφα της CIA που αργότερα δόθηκαν στη δημοσιότητα, μιλούσαν ανοιχτά για το (πολύ πιθανό) σενάριο του πολέμου στο Αιγαίο που πιθανώς να εξαπλώνονταν και στην Κύπρο. Μετά από επιστολή του Παπανδρέου, η Βουλγαρία στέκεται στο πλευρό της Ελλάδας και μεταφέρει επιπλέον στρατεύματα στα τουρκο-βουλγαρικά σύνορα. Τα νάζια που σήμερα κάνει η Τουρκία στο NATO φλερτάροντας με τη Ρωσία είναι ένα τίποτα μπροστά στην τότε στάση της Ελλάδας, που αμέσως μετά την απόφαση της Βουλγαρίας (που τότε άνηκε στο σύμφωνο της Βαρσοβίας) κλείνει και τη Βάση του NATO στη Νέα Μάκρη. Οι εντολές ήταν να βυθιστεί το πλοίο σε περίπτωση που πραγματοποιούσε τις έρευνες. Τελικά, μετά από σκληρά παζάρια επιλέγεται η μείωση της έντασης και η συμφωνία πως καμία από τις δύο χώρες δε θα πραγματοποιήσει νέες έρευνες στις αμφισβητούμενες περιοχές του Αιγαίου.

Ιανουάριος 1996: Το Δεκέμβρη του 1995 και μετά από προσάραξη πλοίου στην ανατολική βραχονησίδα (Μικρή Ιμια), ο πλοίαρχος αρχικά αρνείται βοήθεια ρυμούλκησης από ελληνικά ρυμουλκά που φτάνουν στο σημείο, λέγοντας πως βρίσκεται σε Τούρκικη περιοχή. Τελικά, τα ελληνικά ρυμουλκά πηγαίνουν το πλοίο στο λιμάνι της Σμύρνης. Τέλη του ίδιου μήνα, τουρκικό μαχητικό αεροσκάφος πέφτει στο Αιγαίο μετά από εμπλοκή με ελληνικά. Τις επόμενες μέρες η Τουρκία δηλώνει πως τα Ιμια είναι

δηλωμένα στο κτηματολόγιο της και αμφισβητεί την Ελληνική κυριαρχία, θεωρώντας τα βράχους που δεν συμπεριλαμβάνονται στα Δωδεκάνησα. Ο δήμαρχος Καλύμνου μαζί με τον αρχίμπατο της περιοχής, σηκώνουν σημαίες στις νήσους των Ιμίων, κίνηση που προκαλεί ένταση στο γειτονικό κράτος. Τούρκοι καθεστωτικοί δημοσιογράφοι της hurriyet (της μεγαλύτερης εφημερίδας της Τουρκίας) ανταπαντάν, και με ελικόπτερο μεταβαίνουν στα Ιμια όπου ανεβάζουν την Τούρκικη σημαία. Στις 28 Ιανουαρίου Ελληνικό πολεμικό σκάφος πηγαίνει στα Ιμια, υποστέλλει την Τούρκικη και ανεβάζει την Ελληνική σημαία, παρότι δεν υπήρχε εντολή για την αναστολή της σημαίας του Ελληνικού κράτους, παρά μόνο για υποστολή της αντίστοιχης του Τουρκικού. Ελληνικές και Τούρκικες ειδικές δυνάμεις, πολεμικά πλοία, ελικόπτερα και αεροπλάνα πηγαίνουν στην περιοχή. Τα ΜΜΕ μεταδίδουν live εικόνες από τις αναχωρήσεις των στόλων αυξάνοντας έτσι το πολεμικό κλίμα. Έλληνες κομάντο αποβιβάζονται στην βραχονησίδα Μεγάλη Ίμια. Ελληνικό ελικόπτερο του πολεμικού ναυτικού πετάει προς τις βραχονησίδες εν μέσω καταιγίδας για να διερευνήσει την πιθανότητα τούρκοι στρατιώτες να έχουν αποβιβαστεί στην βραχονησίδα μικρή Ίμια) και καταπέφτει στη θάλασσα όπου και σκοτώνονται οι 3 στρατιωτικοί πιλότοι που επέβαιναν σε αυτό. Με επέμβαση των Η.Π.Α. οι στρατιωτικές δυνάμεις απομακρύνονται υπό την επίβλεψη δυνάμεων του βου Αμερικάνικου στόλου στη Μεσόγειο και η ένταση αποκλιμακώνεται.

Πολλά επίσης, είναι τα περιστατικά τις τελευταίες δεκαετίες, που μετά από αερομαχίες, πιλότοι μαχητικών αεροσκαφών και των δύο χωρών τραυματίζονται ή σκοτώνονται όταν αυτά, μετά από εμπλοκές, προσκρούουν στη θάλασσα.

Πιο πρόσφατες στιγμές έντασης σημειώθηκαν με τον εμβολισμό ελληνικού πλοίου του λιμενικού από αντίστοιχο Τουρκικό, αλλά και με τη προφυλάκιση των δύο Ελλήνων στρατιωτικών που πάνω στη σκληρή ώρα της δουλειάς που τους τους ήθελε να καταδιώκουν μετανάστες (!!!), βρέθηκαν στην Τούρκικη πλευρά των συνόρων όπου και συνελήφθησαν. Τέλος πριν λίγες εβδομάδες, ελληνικό μαχητικό αεροσκάφος γυρνώντας από αναχαίτιση και λίγο πριν προσγειωθεί, κατέπεσε στη θάλασσα και ο πιλότος σκοτώθηκε. Την ίδια στιγμή, στα πλαίσια του NATO η ζωή κυλά αρμονικά, καθώς ελληνικά και τουρκικά πολεμικά πλοία και ελικόπτερα πραγματοποιούν κοινές ασκήσεις, ελέγχους, νηοψίες και καταδιώξεις ενάντια στη "μετανάστευση".*

ΑΟΖ στην νοτιοανατολική Μεσόγειο και συμμαχία Ελλάδας-Ισραήλ-Κύπρου-Αιγύπτου

Όπως γίνεται ξεκάθαρο και παρά τα εθνικά λογύδρια που τις συνοδεύουν, οι περισσότερες εντάσεις με την Τουρκία έχουν να κάνουν με την εκμετάλλευση υπαρκτών ή και πιθανών υποθαλάσσιων πηγών ενέργειας.

*Έλληνες και Τούρκοι μαζί σε άσκηση του NATO στο Αιγαίο (economy365.gr-2.5.2018)

Από τη μία το “παγωμένο” ζήτημα του Αιγαίου και η θέση του Καστελόριζου στην ΝΑ Μεσόγειο (που αποκόπτει μία ηπειρωτική χώρα από την “έξοδο” στην θαλάσσια περιοχή) και από την άλλη οι συνεχείς ανακατατάξεις των συμμαχιών και οι μονομερείς συνεργασίες γύρω από υποτιθέμενες ΑΟΖ, φέρνουν όλο και πιο συχνές συγκρούσεις για το status quo της περιοχής.

Σαν δεδομένο καταρχάς μπορούμε να υπενθυμίσουμε την άρνηση και των δύο χωρών να προσφύγουν στο δικαστήριο της Χάγης. Αν και η Χάγη λογικά θα έδινε στο ελληνικό κράτος λίγο παραπάνω από το Αιγαίο (αυξάνοντας τα χωρικά ύδατα στα 12 ναυτικά μίλια) την ίδια στιγμή, όπως θεωρείται επικρατέστερη άποψη, θα έδινε πολύ μειωμένη επήρεια του Καστελόριζου σε επίπεδο έκτασης της Ελληνικής ΑΟΖ και έτσι πέραν των πιθανών κοιτασμάτων θα χανόταν και τα θαλάσσια σύνορα με Κύπρο.

Και όχι, μη βιαστείτε. Δεν είναι ότι θα χάσουμε την επαφή με τους “ομοεθνείς” μας. Είναι ο αγωγός East med που μπαίνει στη μέση, η εναλλακτική πρόταση διοχέτευσης φυσικού αερίου που θα συνδέει το Ισραήλ (και κατά κύριο λόγο το κοιτάσμα Λεβιάθαν που του ανήκει) με την Κύπρο και τα δικά της κοιτάσματα, με την Κρήτη, την ηπειρωτική Ελλάδα και τέλος με την Ιταλία. Αυτός ο αγωγός ήταν η αντιπρόταση απέναντι στην κυρίαρχη προοπτική-ως πριν 1,5 χρόνο-που ήθελε το φυσικό αέριο να μεταφέρεται στην Ευρώπη μέσω Τουρκίας. Με τις σχέσεις όμως, Τουρκίας-Ισραήλ να χειροτερεύουν και με την πρώτη να έρχεται όλο και πιο κοντά με τη Ρωσία, κάτι που μάλλον δεν άρεσε στις - “δυτικών” συμφερόντων-κυβερνήσεις και εταιρείες εξόρυξης, ο αγωγός East med ήρθε να δώσει λύση, και μάλιστα πιο φθηνή από ότι υπολογίζονταν καθώς δε θα κοστίζει παραπάνω από 6,5 δις*.

* Στα 6,5 δις. ευρώ το κόστος ανάπτυξης του αγωγού EastMed – Τεχνικά εφικτό και οικονομικά βιώσιμο το project (worldenergynews.gr-16.2.2018)

Η καλύτερα όπως τους αρέσει να λένε στα κανάλια και στις επίσημες συναντήσεις μεταξύ υπουργών και πρωθυπουργών: ήρθε η ώρα για στρατιωτική αλλαγή κύρια ενεργειακή σταθερότητα στην περιοχή (sic)*. Τι γίνεται λοιπόν με αυτό τον αγωγό;

Το Ισραήλ, το οποίο έχει ξεπετάξει με συνοπτικές διαδικασίες τον Λίβανο, οριοθετώντας τη δική του ΑΟΖ, δεν θα μπορούσε να εμπιστευτεί την Τουρκία στη μεταφορά του φυσικού του αερίου προς την Ευρώπη, γιατί πιθανές μελλοντικές εντάσεις μπορεί να χαλούσαν τις δουλειές. Ο αγωγός, πιστοποιεί το δικό του καπάρωμα, επισφραγίζει τα όρια της ΑΟΖ του και του ανοίγει την πόρτα για την αγορά ενέργειας της Ευρώπης, μέσα μάλιστα από τις ΑΟΖ χωρών που ανήκουν στην Ε.Ε..

Η Κύπρος σε συνεργασία με μια σειρά εταιρείες όπως η γαλλική Total, η Exxon Mobile και άλλες, έχει ήδη αρχίσει τις έρευνες για φυσικό αέριο σε περιοχές που περιλαμβάνει η δική της ΑΟΖ. Λεπτομέρεια: μέσα σε αυτήν δεν έχει συμπεριλάβει την Τουρκοκυπριακή πλευρά, η οποία με τη βοήθεια της προστάτιδας Τουρκίας προσπαθεί να μπει, όπως είναι λογικό, στο παιχνίδι. Ο αγωγός τη συμφέρει τόσο για να αναβαθμίσει τη θέση της στην περιοχή αλλά και στην ενεργειακή κάλυψη της Ευρώπης με ότι οφέλη αυτό συνεπάγεται, όσο και για να "πιστοποιήσει" το καπάρωμα των παραπάνω θαλάσσιων τεμαχίων. Ο αγωγός θα περνάει από ένα σημείο που θα αναγνωριστεί από τη "δύση" ως Κυπριακό.

Η Ελλάδα τώρα, έχει την εξής, για μια ακόμη φορά, ιδιομορφία. Δεν έχει ανακηρύξει τα όρια της ΑΟΖ της ακόμη, κάτι που οφείλεται στο φόβο μεγαλύτερης έντασης με γειτονικές χώρες -με την Αλβανία και την Τουρκία κυρίως-. Παρόλα αυτά έχει ήδη συμφωνήσει για την έρευνα, την εξόρυξη αλλά και τη μεταφορά φυσικού αερίου μέσω της εμβέλειάς της ελληνικής ΑΟΖ. Κάτι που βέβαια έχει γίνει και με την διαλυμένη Συρία, που περιμένει κι αυτή να δει ανάπτυξη μετά τον πόλεμο μέσω των εταιρειών που πριν λίγο καιρό την βομβάρδισαν. Αλλά υπάρχει μία μικρή διαφορά. Η, προς ανακήρυξη Ελληνική ΑΟΖ που επίσης θα μας φέρει την ανάπτυξη (!!!), έχει ένα μελανό σημείο, αυτό του Καστελόριζου, που αναφέραμε προηγουμένως. Ο αγωγός αυτός (και τα πολύ συγκεκριμένα οικονομικά συμφέροντα που θα εξυπηρετήσει) δίνει στην Ελλάδα τη πιστοποίηση για το δικό της καπάρωμα, τη στιγμή που 1 από το τσιμπούσι που έχει στηθεί στην περιοχή μένει απ' έξω η Τουρκία. Έτσι, η ελληνική αστική τάξη, που αρνείται κάθε σκέψη συνδιαχείρισης κοιτασμάτων με την αντίστοιχη Τουρκική, δέχεται τη συνδιαχείριση με την Αίγυπτο, την Ιταλία και τις μπίζνες με την Κύπρο και το Ισραήλ. Την ίδια στιγμή, φροντίζει να κάνει όλες τις κατάλληλες κινήσεις (από το περιβόητο "Μακεδονικό" μέχρι τις αγορές εξοπλιστικών προγραμμάτων από "συμμάχους") για να δείξει ότι, για δικό της βέβαια συμφέρον, είναι ο καλύτερος υπάλληλος για το NATO και την Ε.Ε. στην περιοχή. Τα οφέλη, κυρίως οικονομικά, δεν αναζητούνται μόνο στα πιθανά κέρδη από τους υδρογονάνθρακες που δε θα μοιραστεί με την Τουρκία αλλά και σε μία καλή συμφωνία απομείωσης (sic) του χρέους, αν αυτό μπορεί να επιτευχθεί.

* Τριμερής Ελλάδα-Κύπρου-Ισραήλ: *Θέλουμε να διασφαλίσουμε την ειρήνη, την ευμάρεια και τη συνεργασία* (left.gr-08.05.2018)

Ακόμα πιο τραγικό το παράδειγμα της Αιγύπτου. Πριν το πραξικόπημα και ενόσω στην κυβέρνηση ήταν οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι που επιδίωκαν καλές σχέσεις με τον Ερντογάν, δεν αναγνώριζαν την Ελληνική ΑΟΖ κάτω από το Καστελόριζο και συζητούσαν τα όρια της δικής τους ΑΟΖ με αυτή της Τουρκίας. Αλλά αυτά τα προβλήματα μπορούν να λυθούν πολύ εύκολα με μια μικρή δικτατορία. Το σημερινό καθεστώς της Αιγύπτου, άλλαξε οπτική για τη γεωγραφία της περιοχής και πλέον συζητά με Ελλάδα, Κύπρο και Ισραήλ για να οριοθετήσουν από κοινού τη μοιρασιά.

Όταν όμως παίζουν φράγκα στη μέση, δε θα μπορούσε να μην παίξει μπάλα και ο милитарισμός, άλλη μία τεράστια βιομηχανία. Ταυτόχρονα λοιπόν με τις συμφωνίες για την ενέργεια οι προαναφερόμενες χώρες, έχουν αναβαθμίσει τις στρατιωτικές τους σχέσεις, πραγματοποιούν κοινές ασκήσεις («Noble Dina 14», "White and Blue Glory", «Blue Flag 2017», κ.α.) ενώ έχουμε και την εκατέρωθεν εγκατάσταση στρατιωτικών δυνάμεων της κάθε χώρας στο έδαφος της άλλης, κάτι που ισχύει κύρια για περίπτωση έντασης στην περιοχή, δε χρειάζεται να μαντέψουμε με ποιον. Κερασάκι στη τούρτα, το ραντάρ του Ισραήλ που έχει εγκατασταθεί στην Κρήτη (!) για να ελέγχει την περιοχή ανάμεσα στο νησί και στην Κύπρο.

Η Τουρκία τέλος, ταλανίζεται από πολλαπλές εσωτερικές αντιθέσεις και συγκρούσεις, καθώς τα τελευταία χρόνια έχει περάσει μία τεράστια κοινωνική εξέγερση, μία απόπειρα πραξικοπήματος, ενώ έχει συνεχώς μπροστά της το ζήτημα της αυτοδιάθεσης και των αγώνων του Κουρδικού πληθυσμού, τόσο εντός των συνόρων της όσο και στα γειτονικά κράτη. Την ίδια στιγμή που η τεράστια οικονομία της, βρίσκεται σε τρομερή ύφεση, 2 δεκαετίες μετά την έξοδό της από πρόγραμμα του ΔΝΤ ξεκινά να χτίζει το δικό της πυρηνικό εργοστάσιο, μισθώνει άλλες εταιρείες για έρευνα και εξόρυξη στα υπό αμφισβήτηση ύδατα, αρνείται τη δυνατότητα του Καστελόριζου να ορίζει δική του ΑΟΖ και μαζί με αυτό επαναφέρει στο προσκήνιο το δικό της αλυτρωτισμό που αμφισβητεί τη συνθήκη της Λοζάνης, ανεβάζει με τη σειρά της την ένταση με την Ελλάδα, την Κύπρο και το Ισραήλ, κάνει νάζια στο ΝΑΤΟ, εισβάλλει στη Συρία και το βόρειο Ιράκ, αναβαθμίζει τη σχέση της με τη Ρωσία όπως θα δούμε στο επόμενο κεφάλαιο και διαπραγματεύεται τη δική της ισχυρή παρουσία στην περιοχή.

Έτσι, κάθε μία για τους δικούς της λόγους, για λογαριασμό της δικής της αστικής τάξης (βλέπε Λάτσης και ΕΛΠΕ που έχουν ήδη αναλάβει κομμάτι της "δουλειάς") αλλά και για λογαριασμό οικονομικών κολοσσών (από Η.Π.Α., Γαλλία, Ιταλία, Κατάρ κλπ), οι δυνάμεις της περιοχής βρίσκονται σε συνεχή ανταγωνισμό για το ποια θα κερδίσει το κάτι παραπάνω. Συμμαχούν, αλληλάζουν στρατόπεδα, φέρνουν εντάσεις, μπλοφάρουν, σχεδιάζουν νέους κερδοφόρους σχηματισμούς και καινούργιες, πιο αποδοτικές συνεργασίες.

Η σχέση των δύο κρατών του Αιγαίου με NATO, Η.Π.Α. και Ρωσία

Τα κράτη, μέσα στην αρένα των παγκόσμιων ανταγωνισμών, συνάπτουν διάφορες συμμαχίες, είτε βραχυπρόθεσμες και μεταξύ συγκεκριμένων και άμεσα εμπλεκόμενων - κάθε φορά- δυνάμεων είτε πιο διευρυμένες και μόνιμες. Εξετάζοντας τον ανταγωνισμό Ελλάδας-Τουρκίας βλέπουμε ότι πολύ σημαντικό ρόλο στην εξέλιξή του, παίζουν οι σχέσεις των δύο κρατών με τις χώρες-μέλη του NATO και μετέπειτα της Ρωσίας, «υπερδυνάμεων» που, λόγω του γεωπολιτικού τους σχεδιασμού, έχουν στραμμένο το βλέμμα τους στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου.

Σχέσεις που πρέπει να πούμε ότι μεταβάλλονται συνεχώς καθώς αλληλίζουν τα δεδομένα στην παγκόσμια γεωπολιτική σκηνή και με βάση αυτά, αλληλάζει διαρκώς η στρατηγική και οι τακτικές των κρατών. Ξεκινώντας θα κάνουμε μια, όσο πιο σύντομη γίνεται, αναδρομή στον σχηματισμό της σημαντικότερης σταθερής διακρατικής στρατιωτικής συμμαχίας που καθόρισε σε μεγάλο βαθμό πολλά από τα μεγάλα γεγονότα και προκάλεσε τις μεγαλύτερες πολεμικές συγκρούσεις της ιστορίας της περιοχής μας (αλλά και ολόκληρου του κόσμου) από τα μέσα του 20^{ου} αιώνα έως και σήμερα.

Σύσταση του NATO και ένταξη της Ελλάδας και της Τουρκίας

Ο Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου (North Atlantic Treaty Organization) συστάθηκε το 1949 από 12 κράτη της Ευρώπης και της Βορείου Αμερικής. Η δημιουργία του ήταν αποτέλεσμα της έκφρασης των συμφερόντων τόσο των ΗΠΑ όσο και των ανεπτυγμένων καπιταλιστικών χωρών της δυτικής Ευρώπης, που είχαν να κάνουν με τον συσχετισμό δυνάμεων καθώς και το πολιτικό και οικονομικό σκηνικό στην Ευρώπη, όπως αυτά είχαν διαμορφωθεί μετά το τέλος του β' παγκοσμίου πολέμου, όταν οι ΗΠΑ και η Σοβιετική Ένωση αναδεικνύονταν στις 2 μεγάλες υπερδυνάμεις που κυριαρχούσαν.

Από την άλλη, άλλοτε ισχυρά δυτικοευρωπαϊκά κράτη όπως η Βρετανία και η Γαλλία, παρότι είχαν στεφτεί και αυτά νικητές, είχαν πληγεί πολύ σοβαρά από τον πόλεμο. Οι οικονομίες τους ήταν κατεστραμμένες και οι στρατιωτικές τους δυνάμεις πολύ αποδυναμωμένες. Έτσι, είχαν ανάγκη τις ΗΠΑ όχι μόνο για την οικονομική τους ανάκαμψη αλλά και για την στρατιωτική τους ενίσχυση ακόμα και προστασία σε ενδεχόμενη έκφραση "επεκτατικής" πολιτικής της Σοβιετικής Ένωσης προς την δυτική Ευρώπη. Οι ΗΠΑ εκμεταλλεύτηκαν την ευκαιρία για να εκπονήσουν έναν μεταμφιεσμένο, υπό τον μανδύα της γενναιοδωρίας, ιμπεριαλιστικό σχεδιασμό που θα τους επέφερε, τουλάχιστον μακροπρόθεσμα, τόσο οικονομικά οφέλη όσο και ενίσχυση της θέσης τους σε γεωπολιτικό επίπεδο.

Άλλωστε η σύναψη μιας ισχυρής συμμαχίας, ειδικά σε στρατιωτικό επίπεδο, με τα δυτικοευρωπαϊκά κράτη συνέπλεε με την γενικότερη στρατηγική των ΗΠΑ, όσον αφορά την εξωτερική της πολιτική μετά το τέλος του πολέμου και ιδιαίτερα προς το τέλος της δεκαετίας του '40, που δεν ήταν άλλη από τον περιορισμό της ισχύος της Σοβιετικής

Ενωσης, η οποία είχε βγει ιδιαίτερα ενισχυμένη από τον πόλεμο. Έτσι λοιπόν, με αφορμή την σταθεροποίηση της κατάστασης στην δυτική Ευρώπη και την αντιμετώπιση της «κομμουνιστικής απειλής» συστάθηκε η βορειοατλαντική συμμαχία.

Φυσικά ο ρόλος του NATO δεν περιοριζόταν στην επίτευξη των παραπάνω στόχων. Ο γενικότερος στόχος των κρατών μελών και των αστικών τους τάξεων ήταν και είναι μέσω της συνεργασίας τους σε στρατιωτικό, οικονομικό και πολιτικό επίπεδο να διατηρούν έναν μηχανισμό επιβολής των συμφερόντων τους τόσο σε αντίπαλα κράτη όσο και στον πληθυσμό των δικών τους χωρών, ειδικότερα πάνω στα κατώτερα ταξικά και κοινωνικά στρώματα.

Έτσι, δεν εκπλήσσει καθόλου το γεγονός πως μετά την σταθεροποίηση της κατάστασης στην μεταπολεμική Ευρώπη και την κατάρρευση της Σοβιετικής Ενωσης, το NATO, με ηγέτιδα δύναμη τις ΗΠΑ, όχι μόνο δεν διαλύθηκε αλλά επέκτεινε την δραστηριότητα του. Ακόμη περισσότερα κράτη εντάχθηκαν στην συμμαχία, φτάνοντας σήμερα τα 29, ταυτόχρονα με την σύναψη συνεργασιών με χώρες άλλων ηπείρων. Νέες αφορμές χρησιμοποιήθηκαν, ακόμα και εφευρέθηκαν σε κάποιες περιπτώσεις ώστε να εφαρμοστεί ο σχεδιασμός των ηγέτιδων δυνάμεων του. Έτσι με προσχήματα όπως τον «πόλεμο κατά της τρομοκρατίας» ή την ανάπτυξη «όπλων μαζικής καταστροφής» από τον κάθε φορά χρισμένο ως "παρanoiκό" δικτάτορα (επιμελώς αμελώντας το γεγονός ότι ένα μεγάλο μέρος, αν όχι η πλειοψηφία, αυτών βρίσκεται στα χέρια των κρατών-μελών του) έχει διεξάγει κάποιες από τις σημαντικότερες και πιο αιματοβαμμένες στρατιωτικές επεμβάσεις των 3 τελευταίων δεκαετιών. Φυσικά ο σκοπός δεν είναι άλλος από την απόκτηση του ελέγχου νέων περιοχών με ιδιαίτερη γεωστρατηγική σημασία, πλούσιων σε πηγές ενέργειας και αναγκαίων πόρων για τους "κατακτητές", εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα νέο φθινό εργατικό δυναμικό και την συνέχιση της κερδοφορίας της βιομηχανίας όπλων και πολεμικών εξοπλισμών.

Εδώ βέβαια πρέπει να σημειώσουμε ότι ανταγωνισμός, πιο ήπιος βέβαια, υπάρχει και ανάμεσα στα κράτη μέλη με σκοπό να βελτιώσουν ή να διατηρήσουν την θέση τους τόσο μέσα στον οργανισμό όσο και στην παγκόσμια γεωπολιτική και οικονομική σκακιέρα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτών σήμερα είναι τόσο η πολιτική της Τουρκίας, όσο και οι σχέσεις ΗΠΑ-Γερμανίας (έντονος οικονομικός ανταγωνισμός μεταξύ τους / προσπάθεια της Γερμανίας για να μειώσει την στρατιωτική της εξάρτηση από τις ΗΠΑ και να παίξει έτσι πιο κεντρικό ρόλο και στην παγκόσμια γεωπολιτική σκηνή, μέσω της προώθησης της δημιουργίας ευρωστρατού).

Η Ελλάδα εντάχθηκε, μαζί με την Τουρκία, στο NATO κατά την πρώτη του διεύρυνση το 1952. Ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του '40 οι κυβερνήσεις των δύο γειτονικών χωρών εξέφρασαν έντονα την επιθυμία τους

Ως σχέδιο Μάρσαλ εννοείται η οικονομική ενίσχυση κρατών της ευρωπαϊκής ηπείρου, αποκύημα της εξωτερικής πολιτικής των Η.Π.Α. μετά τη λήξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και της αντίληψης ότι η επικράτηση του κομμουνισμού θα αποτελούσε κίνδυνο για τα συμφέροντα και των Ηνωμένων Πολιτειών.

να δεχθούν οικονομική και στρατιωτική βοήθεια από τις ΗΠΑ. Αυτό πραγματοποιήθηκε το 1947, όταν πλέον ήταν αδύνατο για την Βρετανία να συνεχίσει την υποστήριξη της στις κυβερνήσεις των δύο χωρών. Σκοπός ήταν να αποφευχθεί ο πολύ εμφανής κίνδυνος της ένταξης των δύο χωρών στην σφαίρα επιρροής της Μόσχας (στην Ελλάδα εξελισσόταν ο εμφύλιος πόλεμος μεταξύ του εθνικού στρατού και του ΔΣΕ, ενώ οι Σοβιετικοί πίεζαν την Τουρκία για την απόκτηση μερικού ελέγχου του, μεγάλης στρατηγικής σημασίας, περάσματος από την Μαύρη στην Μεσόγειο θάλασσα). Εδώ ήταν που εγκαινιάστηκε μια γενικότερη στρατηγική των ΗΠΑ που εφαρμόστηκε λίγο αργότερα σε πολλά ακόμα μέρη του πλανήτη, με το σχέδιο Μάρσαλ. Δηλαδή να εξασφαλίσουν την παραμονή ή την ένταξη στην σφαίρα επιρροής της «Δύσης» χωρών που παρουσίαζαν μεγάλο στρατηγικό ενδιαφέρον για την Σοβιετική Ένωση, μέσω της παροχής στρατιωτικής και οικονομικής βοήθειας.

Παρότι οι κυβερνήσεις της Ελλάδας και της Τουρκίας είχαν εκφράσει από αρκετά νωρίς το ενδιαφέρον τους και για την ένταξη τους στο NATO, χρειάστηκε να περιμένουν την αλληλαγία των προτεραιοτήτων του γεωπολιτικού σχεδιασμού των ΗΠΑ αλλά και τον τριπλάσιασμό του προϋπολογισμού της συγκεκριμένης χώρας για τις στρατιωτικές της δαπάνες, που έφερε η κήρυξη του πολέμου στην χερσόνησο της Κορέας. Έτσι τρία χρόνια μετά την ίδρυση της, οι δύο χώρες έγιναν μέλη της Βορειοατλαντικής συμμαχίας. Κατά την διάρκεια άλλωστε αυτής της προσπάθειας είχαν δώσει τα διαπιστευτήρια τους στην «Δύση» μέσω της συμμετοχής τους, με την αποστολή χιλιάδων στρατιωτών, στον πόλεμο της Κορέας (η πλειοψηφία των οποίων τραυματίστηκε ή σκοτώθηκε).

Έτσι, οι ΗΠΑ και γενικά η «Δύση» εξασφάλισαν το ότι η Ρωσία δεν θα μπορούσε να αποκτήσει την πολυπόθητη για αυτήν σταθερή έξοδο από την Μαύρη θάλασσα στην Μεσόγειο. Επίσης, απόκτησαν μια ασπίδα προστασίας σε ενδεχόμενη απόπειρα της Σοβιετικής Ένωσης να εισχωρήσει μέσω της νοτιοανατολικής Ευρώπης, το μεγαλύτερο μέρος της οποίας άλλωστε έλεγχε, ως το νοτιότερο άκρο της. Το βασικότερο όμως ήταν ότι απέκτησαν δύο προωθημένα φυλάκια στην ανατολική Μεσόγειο που πέρα από την εξασφάλιση των συμφερόντων τους στην περιοχή που τα δύο κράτη καταλάμβαναν, τους έδιναν την δυνατότητα να επεκταθούν ακόμα παραπέρα. Πράγμα που φάνηκε από την έναρξη των διαδικασιών για εγκατάσταση NATOικών βάσεων στα εδάφη της Τουρκίας και της Ελλάδας λίγους μήνες μετά την ένταξη τους στην συμμαχία. Βάσεων που χρησιμοποιήθηκαν ουκ ολίγες φορές τόσο κατά την διάρκεια των ψυχροπολεμικών «παιχνιδιών», όσο και μετά την κατάρρευση του ανατολικού μπλοκ για την διεξαγωγή των επεκτατικών επεμβάσεων των δυτικών υπερδυνάμεων στα Βαλκάνια, στην Μέση Ανατολή, την βόρεια Αφρική και την κεντρική Ασία.

Δεν είναι τυχαίο το ότι οι δύο γειτονικές χώρες εντάχθηκαν ταυτόχρονα στο NATO, όπως προηγουμένως είχαν, ταυτόχρονα και πάλι, λάβει την βοήθεια των ΗΠΑ, παρότι π.χ. το '47 ο κίνδυνος για την Ελλάδα να «πέσει» στη σφαίρα επιρροής της Μόσχας ήταν εμφανώς μεγαλύτερος. Σίγουρα ένας λόγος ήταν ότι σχεδόν όλες οι υπόλοιπες περιοχές της Βαλκανικής ελεγχόταν από την Σοβιετική Ένωση και ότι αν αυτή κατάφερνε να

ελέγξει μια εκ των δύο χωρών, ο κίνδυνος να συμβεί το ίδιο και με την άλλη θα ήταν πολύ έντονος(η Σ. Ένωση προτίμησε τα συμπαγή κομμάτια της ανατολικής Ευρώπης από το δαιδαλώδες νησιωτικό σύμπλεγμα της Ελλάδας και τις περιπέτειες που θα είχε). Άλλωστε κανένα από τα δύο κράτη δεν κατείχε την απαραίτητη στρατιωτική ισχύ ώστε να εξυπηρετήσει από μόνο του τα συμφέροντα της «Δύσης» στην περιοχή. Πέρα από αυτό όμως οι ΗΠΑ, όπως και οι Βρετανία προηγουμένως, λάμβαναν σοβαρά υπόψιν τους το γεγονός ότι τόσο η Ελλάδα όσο και η Τουρκία είχαν εκφράσει στο πρόσφατο παρελθόν βθέψεις για επέκταση των συνόρων τους στα εδάφη, η μία της άλλης.

Ετσι θεωρούνταν πολύ πιθανό, η ενίσχυση μόνο της μίας από τις δύο χώρες να οδηγούσε σε σύρραξη μεταξύ των δύο αυτών "ιστορικών αντιπάλων" και την προσφυγή της άλλης στην σφαίρα επιρροής του ανατολικού μπλοκ. Εκείνη την εποχή, το NATO διατυμπάνιζε ότι το θεσμικό του πλαίσιο θα συντελούσε στην αποκλιμάκωση της μακράς αντιπαράθεσης μεταξύ των δύο χωρών, κάτι που όχι μόνο δε συνέβη αλλά οδήγησε και στα γεγονότα της Κύπρου το 1974. Άλλωστε μέσω της διατήρησης μιας ισορροπίας όπου καμία από τις δύο χώρες δεν θα μπορούσε να επιβληθεί πλήρως στην άλλη, εξασφαλιζόταν ένα μεγάλο επίδικο για τις «υπερδυνάμεις» και στην προκειμένη των ΗΠΑ. Οτι το σημαντικότερο σημασίας, γεωπολιτικά, πέρασμα από την Μαύρη θάλασσα στην Μεσόγειο δεν θα ελεγχόταν πλήρως από ένα και μόνο κράτος, κάτι που θα αναβάθμιζε τρομερά την θέση του μέσα στους παγκόσμιους διακρατικούς ανταγωνισμούς, αυξάνοντας την διαπραγματευτική του ισχύ και καταλαμβάνοντας χώρο από τους κυρίαρχους παίκτες.

Η Ελλάδα στο NATO

Η Ελλάδα υπήρξε πλήρως ενταγμένη στο NATO ως το 1974. Μετά τα γεγονότα της Κύπρου όμως, αποχώρησε από το στρατιωτικό σκέλος του οργανισμού, ως ένδειξη διαμαρτυρίας για την στάση που αυτός κράτησε, αλλά ταυτόχρονα και ως μέσο πίεσης για την αλλαγή της. Αυτό το γεγονός όμως δεν ήταν πρωτοφανές μιας και κάποια χρόνια πριν είχε γίνει το ίδιο και από την Γαλλία, η μερική απουσία της οποίας κράτησε πολύ παραπάνω. Άλλωστε τέτοια περιστατικά, δεν θα έπρεπε να αποτελούν έκπληξη μιας και όπως γράφτηκε και προηγουμένως ο ανταγωνισμός και οι τριβές μεταξύ των κρατών, που προκύπτουν από τα εκάστοτε αντικρουόμενα συμφέροντα, είναι μόνιμο φαινόμενο και στο εσωτερικό της συμμαχίας. Στα χρόνια που ακολούθησαν, όχι μόνο δεν υπήρξε κάποια ιδιαίτερη μεταβολή στην θέση του NATO επί του θέματος, αλλά

Αύγουστος 1974: συνάντηση του γενικού γραμματέα του NATO με τον έλληνα πρόεδρο της δημοκρατίας

αυξήθηκε η δυσφορία για την απόφαση της Ελλάδας όπως και οι πιέσεις για την αλληλαγία της. Έτσι, το 1980, 2 μήνες πριν την είσοδο της χώρας στην ΕΟΚ η τότε κυβέρνηση αποφάσισε την επαναφορά στο στρατιωτικό κομμάτι του οργανισμού.

Από τότε και μέχρι σήμερα η Ελλάδα συνέχισε να υπηρετεί πιστά την αποστολή της σε αυτό τον στρατιωτικό μηχανισμό επιβολής των συμφερόντων των δυτικών αστικών τάξεων, κομμάτι της οποίας αποτελούν και οι Έλληνες βιομήχανοι, εφοπλιστές, τραπεζίτες και λοιποί κεφαλαιοκράτες. Άλλωστε, η άρχουσα τάξη της χώρας, παρά τους μεταξύ της ανταγωνισμούς και τα σκαμπανεβάσματα στις σχέσεις της με άλλα μέλη, από πάντα έβλεπε ότι η συμμετοχή στην συμμαχία θα της εξασφάλιζε διάφορα οφέλη (όπως είχε ήδη φανεί από το γεγονός ότι η τότε κυβέρνηση της Ελλάδας πήρε πρώτη τις πρωτοβουλίες για την ένταξη της χώρας στον οργανισμό)*.

Ένα ακόμα κέρδος για τους ντόπιους αστούς είναι η θωράκιση του κρατικού οικοδομήματος, απέναντι τόσο σε «εξωτερικούς» όσο και σε «εσωτερικούς» εχθρούς, όχι μόνο λόγω της ενδεχόμενης υποστήριξης των συμμάχων αλλά και μέσω της αναβάθμισης των δικών της στρατιωτικών μηχανισμών. Η Ελλάδα έχει πάρει μέρος σε πλήθος στρατιωτικών ασκήσεων, εκπαιδεύοντας έτσι το στρατιωτικό της προσωπικό αλλά και βελτιώνοντας τις δυνατότητες του «αμυντικού» της εξοπλισμού. Ταυτόχρονα, μιας και το NATO έχει σαν κανονισμό την δαπάνη ενός ορισμένου ποσοστού του ΑΕΠ για στρατιωτικούς εξοπλισμούς, είναι ευκολότερο για την εκάστοτε κυβέρνηση να πάρει την απόφαση να ξοδέψει τεράστια ποσά σε όπλα, καθώς δεν φοβάται το ενδεχόμενο η όποια κοινωνική δυσφορία να στραφεί προς αυτήν, αλλά απέναντι σε έναν σχετικά αόριστο και “μακρινό” εντολέα.

Εδώ, αξίζει να αναφέρουμε ότι το καλοκαίρι του 2016 αλλά και φέτος, επιχειρήσεις της βορειοατλαντικής συμμαχίας έλαβαν χώρα στο Αιγαίο. Σίγουρα, αυτές είχαν να κάνουν και με την απόπειρα αναχαίτισης της ρωσικής κινητικότητας στην ευρύτερη περιοχή. Ακόμα ένας στόχος όμως των NATOικών πλοίων και μάλιστα ο επίσημος, ήταν να διακόψουν τις γραμμές πλεύσης των βαρκών που μετέφεραν μετανάστες. Ας θυμηθούμε ότι, αφού τα αφεντικά της Ευρώπης προμηθεύτηκαν όσα φθηνά εργατικά χέρια χρειαζόντουσαν αφού πρώτα είχαν συμβάλει στη λιηλασία και το διαμελισμό των χωρών τους, οι χιλιάδες άνθρωποι που αναγκάστηκαν να μεταναστεύσουν, βαφτίστηκαν από τα ίδια ως εσωτερικός εχθρός. Αυτές οι επιχειρήσεις λοιπόν δείχνουν με τον καλύτερο τρόπο, το πώς η στρατιωτική δύναμη της συμμαχίας μπορεί να χρησιμεύσει όχι μόνο στην διεξαγωγή επεκτατικών εθνικών πολέμων αλλά και στην καταπολέμηση και την διαχείριση του «εσωτερικού εχθρού».

Φυσικά κανένα κράτος δεν είναι διατεθειμένο να προσφέρει τόσα οφέλη σε ένα άλλο, χωρίς να έχει και το ίδιο κάποιο κέρδος και η Ελλάδα είχε σίγουρα κάτι να δώσει στις δυνάμεις της «δύσης».

*Η Ελλάδα στους Διεθνείς Οργανισμούς : Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου-NATO (mfa.gr)

Το σημαντικότερο χαρτί της ήταν ανέκαθεν η γεωγραφική της θέση. Τοποθετημένη σε ένα ιδιαίτερα ισχυρό στρατηγικό σημείο ανάμεσα σε τρεις ηπείρους, σε μια περιοχή όπου παραδοσιακά διεξάγονται κάποια από τα σημαντικότερα γεωπολιτικά «παιχνίδια» σε παγκόσμιο επίπεδο, προσφέρει τεράστια πλεονεκτήματα σε όποια «υπερδύναμη» μπορεί να εξασφαλίσει χρήση των εδαφών της.

Η σημαντικότερη ίσως προσφορά λοιπόν της Ελλάδας στις ΗΠΑ και στα άλλα μέλη της βορειοατλαντικής συμμαχίας, είναι η παραχώρηση εξυπηρετήσεων στην διεξαγωγή στρατιωτικών εκστρατειών. Στην Σούδα της Κρήτης βρίσκεται το βασικότερο στήριγμα του 6^{ου} στόλου των ΗΠΑ.

Η βάση αυτή, γύρω από την οποία βρίσκονται και άλλες ΝΑΤΟϊκές υποδομές, θεωρείται ως μία από τις σημαντικότερες για τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ στην ανατολική Μεσόγειο και έχει χρησιμοποιηθεί σχεδόν σε όλες τις επιχειρήσεις σ' αυτή την γωνιά του πλανήτη. Στην χώρα βρίσκεται ακόμα μία ΝΑΤΟϊκή βάση στο Άκτιο αλλά και άλλα επιχειρησιακά κέντρα και στρατηγεία του οργανισμού (Άραξος, Ανδραβίδα, Κιλκίς, Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Αθήνα ενώ προς κατασκευή βάσεων ή σταθμών του ΝΑΤΟ προορίζονται Αλεξανδρούπολη, Σύρος, Κάλυμνος). Επιπλέον σε ενδεχόμενη ανάγκη η χώρα μπορεί να προσφέρει, όπως έχει κάνει ουκ ολίγες φορές, δικές της βάσεις για τις ανάγκες των συμμάχων της.

Με βάση τα παραπάνω, δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει συμμετάσχει σ' όλες τις μεγάλες στρατιωτικές επεμβάσεις του ΝΑΤΟ στην ευρύτερη περιοχή τις τελευταίες δεκαετίες. Δηλαδή στους πολέμους της Γιουγκοσλαβίας, του Ιράκ, του Αφγανιστάν, της Λιβύης και της Συρίας όπου οι ζωές εκατομμυρίων ανθρώπων τερματίστηκαν ή καταστράφηκαν. Παράλληλα συμμετείχε και όπου τα αφεντικά χρειάζονταν προστασία για την μεταφορά των προϊόντων τους, βλίπε την συμμετοχή στις περιπολίες και την αναχαίτηση των "πειρατών" πρώην ντόπιων ψαράδων στα ανοικτά της Σομαλίας. Η συνδρομή της στους περισσότερους από αυτούς ήταν ουσιώδους σημασίας λόγω των «διευκολύνσεων» που προσέφεραν στους συμμάχους της. ΝΑΤΟϊκές δυνάμεις πέρασαν από το έδαφος ή τον εναέριο χώρο της χώρας για να μεταφερθούν στα πεδία των μαχών. Βάσεις, ειδικά αυτή της Σούδας, χρησιμοποιήθηκαν για τον ανεφοδιασμό αεροσκαφών και πλοίων της συμμαχίας ή ακόμα και ως κέντρα επιχειρήσεων στις στρατιωτικές της επεμβάσεις. Ενώ στο έδαφος κάποιων εκ των παραπάνω χωρών στάλθηκε στρατιωτικό και άλλο κρατικό προσωπικό (γιατροί, μηχανικοί, εργολάβοι κ.α.) της Ελλάδας, λαμβάνοντας μέρος στις «ειρηνευτικές αποστολές» του ΟΗΕ και του ΝΑΤΟ.

Σημερινές σχέσεις Ελλάδας με βορειοατλαντική συμμαχία και κράτη-μέλη

Σήμερα διανύουμε μια περίοδο που οι παγκόσμιοι διακρατικοί ανταγωνισμοί στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων και της Μέσης ανατολής, έχουν φουντώσει. Οι «υπερδυνάμεις» που έχουν συμφέροντα εδώ, έχουν αναβαθμίσει την στρατιωτική τους παρουσία και ετοιμότητα, μιας και τα τεράστια κέρδη που αναμένεται να επιφέρει ο έλεγχος των ενεργειακών πηγών και οδών που θα τροφοδοτήσουν με υδρογονάνθρακες

την «διψασμένη» Ευρώπη, προκαλούν μεγάλες εντάσεις. Έτσι, η πολιτική κατάσταση στην Ουκρανία, τα Βαλκάνια, την Μέση Ανατολή, τον Καύκασο και την Β. Αφρική είναι ιδιαίτερα εύθραυστη, ενώ στην Συρία ο πόλεμος δεν λήξει να κοπάσει.

Αυτή η κατάσταση ενέχει πολλούς κινδύνους για τους ανθρώπους των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων που κατοικούν εδώ, αλλά γεννά ευκαιρίες για τις άρχουσες τάξεις αυτών των χωρών. Με την σειρά του, το ελληνικό κράτος προσπαθεί και αυτό να εκμεταλλευτεί την συνθήκη για να καρπωθεί οικονομικά οφέλη, αλλά και για να αναβαθμίσει την θέση του στην παγκόσμια γεωπολιτική σκηνή, ειδικά σε σχέση με την Τουρκία. Φυσικά, μη αμελητέα παράμετρος είναι και η απόκτηση πρόσθετων «χαρτιών» στην επαναδιαπραγμάτευση του χρέους.

Για να πετύχει τους παραπάνω στόχους, η κύρια στρατηγική που ακολουθεί η κυβέρνηση στην εξωτερική της πολιτική είναι η εμπάθυνση των σχέσεων της με κάποια από τα ισχυρά κράτη-μέλη του NATO όπως οι ΗΠΑ και η Γαλλία, εκμεταλλευόμενη και την επιδείνωση των σχέσεων τους με την Τουρκία. Και αυτό επιτυγχάνεται μέσω της «πώλησης» γεωπολιτικών εξυπηρετήσεων και της παρουσίας του εαυτού της ως πόλου σταθερότητας στο τόξο αστάθειας που εκτείνεται από την Ουκρανία ως την Β. Αφρική.

Στην προσπάθεια επίδειξης της Ελλάδας ως αξιόπιστου μέλους της συμμαχίας, γίνεται χρήση του γεγονότος ότι σπαταλά τεράστια ποσά για πολεμικούς εξοπλισμούς, παρά την δυσχερή οικονομική θέση που βρίσκεται. Το NATO έχει σαν κατευθυντήρια γραμμή για τα μέλη του να προχωρούν, κάθε χρόνο, σε αμυντικές δαπάνες που να

ξεπερνούν το 2% του ΑΕΠ τους. Παρόλα αυτά, τα τελευταία χρόνια, η συντριπτική πλειοψηφία τους δεν πιάνει αυτόν τον στόχο, προκαλώντας τον έντονο εκνευρισμό των ΗΠΑ. Η Ελλάδα όμως όχι μόνο δεν έχει πέσει ποτέ κάτω από αυτό το πηλφόν, αλλά είναι ένα από τα 4-5 κράτη που το τήρησαν το διάστημα 2015-2017. Καταλαμβάνοντας μάλιστα, σταθερά, την δεύτερη θέση μετά τις ΗΠΑ, εισπράττοντας και την επιβράβευση τους. Η χώρα προσπαθεί να συμμορφωθεί και με το άλλο αίτημα των ΗΠΑ που είναι η αναβάθμιση του ήδη υπάρχοντος στρατιωτικού εξοπλισμού. Πάνω σε αυτή την βάση τα δύο κράτη έκλεισαν συμφωνία για την αναβάθμιση 85 μαχητικών F-16 της ελληνικής πολεμικής αεροπορίας.

Μένοντας στο θέμα των πολεμικών εξοπλισμών, είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι τον Απρίλιο, η Ελλάδα αρχικά ανακοίνωσε με την Γαλλία για την απόκτηση, μέσω leasing, δύο υπερσύγχρονων φρεγατών που θεωρούνται κατάλληλα για ανοιχτές θάλασσες και όχι για ημίκλειστες όπως το Αιγαίο, που παρόλα αυτά παρουσιάστηκαν σαν το νέο υπερόπλο της χώρας απέναντι στη Τουρκία (για να το μαζέψει λίγο αργότερα μετά από τράβηγμα αυτιού από τη Γερμανία)*.

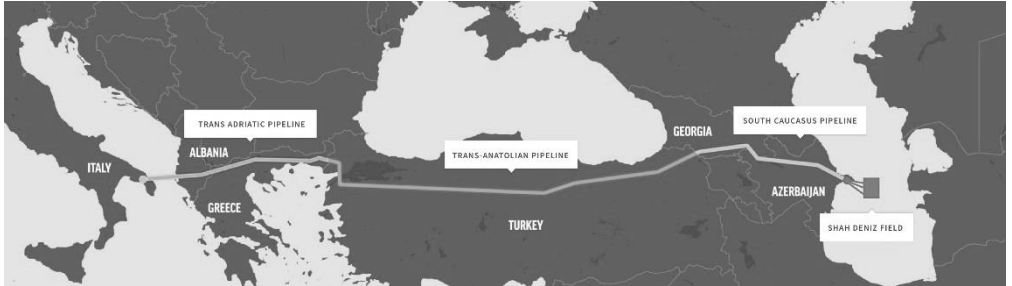
Το όφελος της Γαλλίας από αυτή την συμφωνία δεν περιορίζεται στο οικονομικό κέρδος. Θωρακίζοντας την Ελλάδα στους ανταγωνισμούς της με την Τουρκία, προστατεύει και τα δικά της συμφέροντα μιας και η γαλλική εταιρεία Total είναι ένας από τους κυριότερους «παίκτες» στους υδρογονάνθρακες της ανατολικής Μεσογείου.

Μάλιστα, ο Μακρόν δήλωσε emphaticά ότι θα σταθεί δίπλα στην Ελλάδα εάν αυτή απειληθεί. Έτσι, η Αθήνα ισχυροποιεί την θέση της στην κόντρα με την Άγκυρα μέσω, τόσο της σημαντικής ενίσχυσης των θαλάσσιων στρατιωτικών της δυνάμεων όσο και της επίδειξης της υποστήριξης που φαίνεται να έχει από την Γαλλία. Άλληωστε η συνεργασία των δύο χωρών είναι άριστη όχι μόνο όσον αφορά στρατιωτικά θέματα. Επιπλέον, η Ελλάδα αναβαθμίζει την συνεργασία της και με την ηγέτιδα δύναμη του ΝΑΤΟ, τις ΗΠΑ. Οι σχέσεις των δύο χωρών είχαν «παγώσει», ως ένα βαθμό, μετά το βέτο (λόγω του ονοματολογικού) που είχε ασκήσει η κυβέρνηση Καραμανλή για την προσθήκη της Μακεδονίας στο ΝΑΤΟ. Όμως, τα τελευταία χρόνια η ελληνοαμερικανική «φιλία» έχει αναθερμανθεί. Ο πρέσβης των ΗΠΑ στην Αθήνα δεν χάνει ευκαιρία για να δηλώσει το στρατηγικό ενδιαφέρον της χώρας του για επενδύσεις στην Ελλάδα.

*Συμφωνία Ελλάδας – Γαλλίας για χρονομίσθωση δύο φρεγατών FREMM (e-amyna.com-20.4.18)

Η ελληνική κυβέρνηση έχει εντείνει τις διαπραγματεύσεις με την αντίστοιχη της Μακεδονίας, ώστε να βρεθεί μια λύση που θα επιτρέψει την, πολυπόθητη για τις ΗΠΑ, ένταξη της γειτονικής χώρας στο NATO. Ενώ, άλλη μια εξυπηρέτηση που προσφέρει στην συμμαχική της δύναμη είναι η, καταστρεπτική για την φύση και τις κοινότητες πολλών περιοχών της Β. Ελλάδας, κατασκευή αγωγού (TAP) που θα τροφοδοτεί την Ευρώπη με αέριο αμερικανικών συμφερόντων χωρίς να χρεώνει τέλη διέλευσης.

Βέβαια, το πιο τρανταχτό γεγονός, όπου φαίνεται ότι οι ελληνοαμερικανικές σχέσεις βρίσκονται σε ένα από τα καλύτερα επίπεδα της ιστορίας τους, είναι οι έντονες συζητήσεις για την αναβάθμιση της στρατιωτικής παρουσίας των ΗΠΑ και του NATO στην Ελλάδα.

Αυτή η επιδίωξη έχει να κάνει με διάφορα τεκταινόμενα στην ευρύτερη περιοχή. Ένα από τα κύρια όμως, είναι η απόσυρση των αμερικανικών δυνάμεων και εξοπλισμών από την βάση του Ιντσιρλίκ και η αναζήτηση νέων εγκαταστάσεων για την «φιλοξενία» τους. Η Ελλάδα παρέχει τις καλύτερες εναλλακτικές, λόγω της γεινιάσσης της με την τουρκική βάση και της στρατηγικής της θέσης.

Υψηλόβαθμοι Αμερικάνοι στρατιωτικοί αξιολογούν ελληνικές εγκαταστάσεις που επισκέπτονται κατά την διάρκεια στρατιωτικών ασκήσεων και συχνές συναντήσεις Αμερικάνων και Ελλήνων αξιωματούχων λαμβάνουν χώρα, χωρίς βέβαια να ανακοινώνονται επίσημα τα αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων*.

Σχέσεις Ελλάδας-Ρωσίας

Σε γενικές γραμμές, οι ελληνορωσικές σχέσεις μπορούν να χαρακτηριστούν διαχρονικά καλές, ειδικά λαμβάνοντας υπόψιν το ότι η Ελλάδα είναι μέλος του NATO και της Ε.Ε.. Ήδη, από την τελευταία περίοδο της Σοβιετικής Ένωσης (όταν είχαν αρχίσει να εξομαλύνονται οι σχέσεις «δύσης»-ΕΣΣΔ), οι δύο χώρες είχαν αρκετά έντονη οικονομική συνεργασία στους τομείς του εμπορίου, της ενέργειας και του τουρισμού**.

*Ένα «κομμάτι» του Ιντσιρλίκ στη Σούδα (kathimerini.gr-22.05.2017)

** Οι οικονομικές εκθέσεις της οικονομίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας, του γραφείου οικονομικών και εμπορικών υποθέσεων, της πρεσβείας της Ελλάδος στην Μόσχα (agora.mfa.gr)

Μια συνεργασία που ισχύει, σε μικρότερο βέβαια βαθμό και στο επίπεδο των στρατιωτικών εξοπλισμών. Η Ελλάδα, που έχει πάρει τους πυραύλους s-300, είναι ένα από τα λίγα μέλη της βορειοατλαντικής συμμαχίας που εντάχθηκαν σε αυτήν πριν από το 1990 και κάνει εκτεταμένη χρήση ρωσικών όπλων. Η άλλη είναι η Τουρκία. Μάλιστα στις δύο χώρες υπάρχει μια, όχι αμελητέα, μερίδα της αστικής τάξης που προωθεί την εμπάθυνση των ελληνο-ρωσικών σχέσεων.

Αυτή η γραμμή, που έχει επιρροή σε μια εξίσου μεγάλη μερίδα του πολιτικού κόσμου της Ελλάδας (από τους Λαφαζανικούς έως κομμάτια της ακροδεξιάς), εκφράστηκε εντονότερα την περίοδο 2004-2009. Σε αυτή την πενταετία η κυβέρνηση της ΝΔ είχε υπογράψει με την Μόσχα μεγάλες συμφωνίες αξίας πολλών δις ευρώ, που είχαν να κάνουν κυρίως με τον τομέα της ενέργειας αλλά και με πολεμικούς εξοπλισμούς.

Όμως, η μεγάλη ρήξη «δύσης»-Μόσχας που ξεκίνησε το 2008 και συνεχίζεται ως σήμερα δεν θα μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστη την «ομόδοξη φιλία» Ελλάδας-Ρωσίας. Έτσι, υπό την έκδηλη δυσσάρεσκια των ΗΠΑ και ορισμένων Ευρωπαίων "εταίρων", οι παραπάνω συμφωνίες πάγωσαν έπειτα από την αλλαγή εκείνης της κυβέρνησης και παραμένουν έτσι ως σήμερα. Η πιο χαρακτηριστική και πολύκροτη περίπτωση ήταν το ναυάγιο της συμφωνίας για τον αγωγό πετρελαίου Μπουργκάς-Αλεξανρούπολη.

Το 2014 η ένταση μεταξύ των ευρωατλαντικών «υπερδυνάμεων» και της Ρωσίας κορυφώθηκε με τα γεγονότα ενός ακροδεξιού και φιλοευρωπαϊκού ξεσπάσματος στην Ουκρανία. Η Ελλάδα, που διαχρονικά αποφεύγει πάση θυσία μια πραγματική σύγκρουση με NATO και Ε.Ε., ακολούθησε την «δουτική» γραμμή μη αναγνώρισης της προσάρτησης της Κριμαίας στην Ρωσία.

Παρόλα αυτά ένα ενδεχόμενο στενότερης ελληνο-ρωσικής συνεργασίας, άνοιγε πολλές προοπτικές για τις αστικές τάξεις των δύο κρατών. Η Ελλάδα πάντα έψαχνε διόδους για να αναπτύξει μια πιο πολυσχιδή εξωτερική πολιτική, που να μην περιορίζεται στους ευρωατλαντικούς εταίρους. Αυτό, θα της επέφερε οικονομικά οφέλη, αλλά ενδεχομένως και πρόσθετα «χαρτιά» στις διαπραγματεύσεις με τους κύριους συμμάχους της. Άλλωστε, η επιβολή -λόγω της Κριμαίας- από την Ε.Ε., οικονομικών μέτρων απέναντι στην Ρωσία και η απάντηση αυτής με εμπάργκο σε πολλά ευρωπαϊκά προϊόντα, ζημίωσε το ελληνικό εμπόριο και τη γεωργία.

Από την άλλη, επενδύσεις στην γεμάτη «ευκαιρίες» Ελλάδα θα επέφεραν μεγάλα κέρδη στο ρωσικό κεφάλαιο. Επίσης, η Ρωσία είχε ανέκαθεν ως στόχο την εξασφάλιση μιας σταθερής καθόδου στην ανατολική Μεσόγειο και την μεγαλύτερη εμπλοκή της στα Βαλκάνια, μια στρατηγική που προσπαθεί με ιδιαίτερο σθένος να εφαρμόσει τα τελευταία χρόνια, λόγω και της φούντωσης των ενεργειακών «παιχνιδιών» στην περιοχή. Ενώ και για τα δύο κράτη θα είχε μεγάλη σημασία να καταφέρει η Ελλάδα να παίξει έναν (συμπληρωματικό βέβαια αλλά πολύ χρήσιμο) διαμεσολαβητικό ρόλο μεταξύ Ε.Ε. και Ρωσίας. Μάλιστα την περίοδο 2015-2016 υπήρξαν κάποια γεγονότα που για τις δύο χώρες καθιστούσαν πιο επιτακτική την αξιοποίηση των μεταξύ τους σχέσεων. Το ένα ήταν

η προγραμματισμένη συζήτηση για την παράταση των ευρωπαϊκών κυρώσεων στην Ρωσία, στο δεύτερο μισό του '15. Το άλλο, αφορούσε το 8μηνο «πάγωμα» των ρωσοτουρκικών σχέσεων που ξεκίνησε τον Νοέμβριο του '15. Πράγμα, που στερούσε από την Ρωσία την άλλη εναλλακτική της συνεργασία για την εξυπηρέτηση των συμφερόντων της στην περιοχή.

Ετσι, σ' αυτό το χρονικό διάστημα, οι απόπειρες για την εμπάθυνση των ελληνορωσικών σχέσεων όχι μόνο δεν σταμάτησαν αλλά εντάθηκαν. Το 2015, υπογράφηκε μεταξύ των δύο κρατών μεγάλη συμφωνία για την επέκταση στην Ελλάδα αγωγού ρωσικού φυσικού αερίου, που θα τροφοδοτούσε τόσο αυτήν όσο και άλλες χώρες της Ευρώπης. Λίγες εβδομάδες μετά την κατάρριψη του su-24, το Κρεμλίνο άφησε να διαρρεύσει στον τύπο, η πρόταση του Ρώσου υπουργού εξωτερικών στην κυβέρνηση του για προμήθεια των περιβόητων s-400 στην Ελλάδα. Το 2016, μετά από αρκετά χρόνια αναβολών, κηρύχτηκε έτος ελληνορωσικής φιλίας και πραγματοποιήθηκαν πολλές συναντήσεις ανάμεσα σε πολιτικούς και επιχειρηματίες των δύο χωρών, συζητώντας την αναβάθμιση της συνεργασίας τους. Ενώ ήδη από το 2015, οι δύο χώρες μάλιστα δεν δίστασαν, μέσω διαρροών που μιλούσαν για κουβέντα Πούτιν και Τσίπρα που αφορούσε το ενδεχόμενο ρωσικής δανειοδότησης της Ελλάδας, να εκμεταλλευτούν (αποτυχημένα τελικά) αυτές τις συζητήσεις ως μοχλό πίεσης στις διαπραγματεύσεις τους με την Ε.Ε.. Επίσης κομμάτια της ρωσικής αστικής τάξης εξέφρασαν με γενναιόδωρες προσφορές το ενδιαφέρον τους για την απόκτηση πακέτων μετοχών σε διάφορες περιπτώσεις ιδιωτικοποιήσεων του «ελληνικού δημοσίου», ενώ οικονομική διείσδυση ρωσικών κεφαλαίων υπάρχει ήδη, κυρίως στη Βόρεια Ελλάδα (μερικώς στο Λιμάνι Θεσσαλονίκης, μέχρι πρόσφατα στη ΣΕΚΑΠ, πρόταση για Εγνατία οδό κκ).

Ωστόσο, μέσα σε μια τόσο τεταμένη περίοδο, λίγες ήταν οι προσπάθειες που κατάφεραν τελικά να καρποφορήσουν. Οι πιέσεις της «δύσης» προς την Αθήνα ήταν πολύ ισχυρές και τα συμφέροντα του κυρίαρχου πόλου της ελληνικής αστικής τάξης διαχρονικά εκφράζονται μέσα από την συνεργασία με την Ε.Ε. και τις ΗΠΑ. Ετσι ένα, έστω και προσωρινό, πάγωμα αυτής της σχέσης δεν θα μπορούσε να διακινδυνευτεί. Ηδη από το 2015, η ελληνική κυβέρνηση, παρά τις ενστάσεις που εξέφρασε, ψήφισε υπέρ της παράτασης των ευρωπαϊκών κυρώσεων στην Ρωσία και συνέχισε να κάνει το ίδιο και τα επόμενα χρόνια, κάτι που μείωσε σε μεγάλο βαθμό τον όγκο και το εύρος των εμπορευματικών σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών.

Επιπλέον συμμετείχε σε διάφορες στρατιωτικές ασκήσεις του NATO που είχαν ξεκάθαρο αντιρωσικό προσανατολισμό, λαμβάνοντας χώρα σε «ευαίσθητες» περιοχές ή έχοντας συγκεκριμένα σενάρια, όπως οι Breeze 2015, Gordian Knot-15 και Swift Response-15. Επίσης, η Ε.Ε. αντέδρασε στο ρωσικό ενδιαφέρον για τις ελληνικές «ιδιωτικοποιήσεις» και σε πολλές περιπτώσεις οι προσφορές αποσύρθηκαν. Η Ελλάδα λοιπόν δεν φαινόταν να καταφέρνει να ισορροπήσει σε αυτό το τεντωμένο σχοινί. Το καλοκαίρι του '16 το Κρεμλίνο στράφηκε ξανά προς την Άγκυρα και οι ελληνορωσικές σχέσεις τελικά άρχισαν να επιδεινώνονται.

Μάλιστα, από τα τέλη του '16, η Αθήνα επέλεξε να ακολουθήσει μια στρατηγική ακόμα μεγαλύτερης πρόσδεσης στο ευρωπαϊκό άρμα, η οποία προφανώς ερχόταν σε αντίθεση με τα συμφέροντα της Ρωσίας. Οι χειρισμοί της ελληνικής κυβέρνησης σχετικά με το «Μακεδονικό» βρίσκονται σε μια κατεύθυνση εξεύρεσης λύσης που θα επιτρέψει στις ΗΠΑ να παγιώσει την επιρροή της σε μεγαλύτερο μέρος των Βαλκανίων. Κάτι που το πιθανότερο είναι, να οδηγήσει την ματαίωση των ρωσικών σχεδιασμών για τους ενεργειακούς αγωγούς σ' αυτήν την περιοχή. Σ' αυτή την κατεύθυνση, η Ελλάδα προχωρά επίσης στην κατασκευή του αγωγού TAP, ο οποίος εκφράζει τα (αντικρουόμενα σ' αυτά του Κρεμλίνου) αζέρικα και αμερικανικά συμφέροντα και τον σχεδιασμό της Ε.Ε. για ενεργειακή ανεξάρτηση από το ρωσικό αέριο. Την ίδια στιγμή μάλιστα που, παρά τις πιέσεις και τις διπλωματικές προσφορές, η Ελλάδα διστάζει να προχωρήσει στην κατασκευή του ρωσικού αγωγού που ξεκίνησε να υπογράφει το '15*. Οι Ρώσοι δυσανεχτήθηκαν έντονα και από ότι φαίνεται αλληλάζουν τα σχέδια επέκτασης του Turk Stream προς την Ευρώπη μέσω της Ελλάδας, προσπαθώντας να βρουν άλλη οδό που να παρακάμπτει την χώρα.

Τα γεγονότα όμως που δείχνουν ότι από το 2017, οι διπλωματικές σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών είναι σε κάποια από τα χειρότερα επίπεδα (αν όχι στο χειρότερο) της ιστορίας τους, δεν σταματούν εδώ. Τόσο οι ΗΠΑ όσο και η Ρωσία ζητούσαν την έκδοση Ρώσου χάκερ που είχε συλληφθεί στην Ελλάδα.

Τελικά στα τέλη του '17 ο Άρειος Πάγος αποφάσισε την έκδοση του στην Αμερική, γεγονός που προκάλεσε την αντίδραση του Κρεμλίνου. Την ίδια περίοδο ακυρώθηκε η ετήσια συνεδρίαση της Μικτής Διυπουργικής Επιτροπής Ελλάδας-Ρωσίας, λόγω του ότι η Αθήνα αντέδρασε στην προγραμματισμένη παρουσία εκπροσώπων από την Κριμαία. Μερικούς μήνες πριν από αυτό άλλωστε, στην ίδια πολιτική κατεύθυνση ο Τσίπρας είχε επισκεφτεί την Ουκρανία όπου συναντήθηκε με τον πρωθυπουργό της χώρας. Τέλος, τον Φεβρουάριο του 2018 ήταν η πρώτη φορά που στον εορτασμό των ενόπλιων δυνάμεων της Ρωσίας δεν προσήλθε για τον τυπικό χαιρετισμό στην πρεσβεία της χώρας στην Αθήνα ούτε ένα από τα στελέχη του ελληνικού υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

Σχέσεις Τουρκίας με NATO και κράτη-μέλη

Η Τουρκία αποτελούσε, παραδοσιακά, έναν σημαντικό σύμμαχο για τις υπερδυνάμεις της Δύσης. Η στρατηγική της θέση είχε ανέκαθεν, μεγάλο ρόλο στους γεωπολιτικούς τους σχεδιασμούς στην ευρύτερη περιοχή, ενώ μεγάλα «δυτικά» κεφάλαια έχουν επενδυθεί εκεί. Επίσης η συμμαχία με αυτή την χώρα προσφέρει μεγάλη επιρροή στον μουσουλμανικό κόσμο. Η σημασία της Τουρκίας για τις ΗΠΑ είχε φανερίσει ήδη πολλές δεκαετίες πριν, όταν επέμεναν για την ένταξή της στο NATO, παρά τις αντιρρήσεις της Ολλανδίας και των Σκανδιναβικών χωρών που θεωρούσαν ότι αυτή η διεύρυνση

*Αμερικανικό βέτο για την επέκταση του αγωγού Turkish Stream στην Ελλάδα (energypress.gr-8.5.2015)

έρχονταν σε αντίθεση με μια από τις πρωταρχικές ιδέες του οργανισμού που ήταν η ύπαρξη πολιτισμικής κοινότητας. Η Τουρκία φυσικά αποκόμισε και αυτή πολλή οφέλη, παρόμοια με αυτά που αναφέραμε πιο πάνω και για την Ελλάδα. Ωστόσο, από τις αρχές τις δεκαετίας του '90, είδε τα συμφέροντα της να πλήττονται από τους σχεδιασμούς που εφάρμοζαν οι ΗΠΑ στην περιοχή νότια των συνόρων της.

Η στρατηγική των ΗΠΑ που άρχισε να εκφράζεται με τον α' πόλεμο του κόλπου (1990), στόχευε στην ηλεπλάσια της Μέσης Ανατολής και αντιμετώπιζε τους Κούρδους του Ιράκ ως στρατηγικούς συμμάχους. Ειδικά το δεύτερο, προκαλούσε ιδιαίτερη δυσφορία στην Τουρκία, σε μεγάλο μέρος των εδαφών της οποίας κατοικεί σημαντικός πληθυσμός Κούρδων που διεκδικεί την ανεξαρτησία του. Και αυτό γιατί η Άγκυρα έβλεπε και ακόμα βλέπει ότι η ενίσχυση των Κούρδων των γειτονικών χωρών θα επιφέρει, αργά ή γρήγορα, αντίστοιχη ενδυνάμωση και αυτών που βρίσκονται κάτω από τον δικό της ζυγό, πράγμα που είναι πιθανό να καταλήξει σε περαιτέρω εντάσεις στο εσωτερικό της, ακόμα και απώλεια εδαφών.

Οι ΗΠΑ τελικά κατάφεραν να κάνουν την Τουρκία να ξεπεράσει την ανησυχία της και να συμμετάσχει στον πόλεμο του Ιράκ το 1990, μέσω της προσφοράς πολλών δις δολαρίων σε οικονομική βοήθεια και διαβεβαιώσεων για την μη αναγνώριση ανεξάρτητου κουρδικού κράτους. Παρόλα αυτά δεν κατάφεραν να κάνουν το ίδιο και στον β' πόλεμο του κόλπου. Το 2003 η Τουρκία, η οποία στο μεταξύ είχε δει το βόρειο Ιράκ να παίρνει τον χαρακτήρα αυτόνομης κουρδικής περιοχής υπό την ανοχή, αν όχι την στήριξη, των ΗΠΑ, αρνήθηκε να συμμετάσχει στην νέα εισβολή στο Ιράκ ή να αφήσει τα αμερικάνικα στρατεύματα να χρησιμοποιήσουν τα εδάφη της. Το γεγονός αυτό κόστισε στους Αμερικάνους σε χρόνο, πόρους και απώλειες, προκαλώντας τους έντονο εκνευρισμό. Αν και λίγα χρόνια μετά οι σχέσεις των δύο χωρών εξομαλύνθηκαν, υπήρξαν και άλλες εντάσεις μεταξύ τους για το θέμα των Κούρδων του βορείου Ιράκ, όπως σε κάποιες περιπτώσεις που τουρκικά στρατεύματα εισέβαλαν εκεί για να επιτεθούν στο ΡΚΚ.

Όσον αφορά το «κουρδικό ζήτημα», η Τουρκία είδε ξανά τα συμφέροντα της να συγκρούονται με αυτά της «δύσης» στον πολεμικές αντιπαραθέσεις που λαμβάνουν χώρα στα συριακά εδάφη από το 2011 μέχρι και σήμερα. Η στήριξη των ΗΠΑ σε κουρδικές δυνάμεις αυτής της χώρας προκάλεσε τις έντονες αντιδράσεις της Άγκυρας που έβλεπε τον επιδίπλη (για αυτήν) της δημιουργίας κουρδικού κράτους, να ξαναζωντανεύει. Η ένταση που εκδηλωνόταν σε διάφορες φάσεις του πολέμου κορυφώθηκε από τις αρχές του 2018, όταν η Τουρκία εισέβαλε στην ΒΔ Συρία με σκοπό να εκδιώξει τους Κούρδους από τις περιοχές που είχαν αυτονομήσει εκεί. Μάλιστα τον Μάρτιο κατάφερε σε συνεργασία με τον Ελεύθερο Συριακό Στρατό (FSA) και με την ανοχή των Ρώσων να εισβάλει και στο προπύργιο της κουρδικής πολιτοφυλακής, την πόλη Αφρίν. Ετσι σήμερα, με την βοήθεια του μόνιμου συμμάχου της FSA, έχει υπό τον έλεγχο της αρκετά κομμάτια της ΒΔ Συρίας. Όλα αυτά τα γεγονότα έχουν προφανώς προκαλέσει την οργή των δυτικών κρατών και ειδικά των ΗΠΑ.

Όμως οι διαφωνίες της «δύσης» με την Άγκυρα δεν περιορίζονται στο Κουρδικό ζήτημα. Μετά την απόπειρα πραξικοπήματος στην Τουρκία το 2016, ο Ερντογάν έχει κηρύξει την χώρα σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης, προσπαθεί να συγκεντρώσει στο πρόσωπο του όλο και παραπάνω εξουσίες και διεξάγει ανοιχτό πόλεμο σε όλους τους «εσωτερικούς» του αντιπάλους. Η αστάθεια που έχει προκαλέσει όλη αυτή η κατάσταση πλήττει τα συμφέροντα των δυτικών κρατών και έχει προκαλέσει την έντονη αντίδραση τους. Ταυτόχρονα, η Άγκυρα βάλει και αυτή εναντίον τους με κάθε ευκαιρία και τα διπλωματικά επεισόδια δεν έχουν τέλος. Οι ΗΠΑ αρνούνται να εκδώσουν τον, κατά τον Ερντογάν, υποκινητή του αποτυχημένου πραξικοπήματος, Φ. Γκιουλέν και η Άγκυρα τις κατηγορεί για υπόθαληψη εγκληματία.

Πριν μερικούς μήνες ένας Τούρκος-μεγαλοστέλεχος μιας τράπεζας που ανήκει μερικώς στο τουρκικό κράτος (Υπόθεση Μεχμέτ Χασάν Ατίλα), καταδικάστηκε στις ΗΠΑ για την παράκαμψη των αμερικάνικων κυρώσεων κατά του Ιράν, μέσω της πώλησης ιρανικού πετρελαίου. Ο Ερντογάν χαρακτήρισε το γεγονός «απόπειρα πολιτικού πραξικοπήματος» και απάντησε με την φυλάκιση Αμερικάνων πολιτών και Τούρκων υπαλλήλων αμερικανικών επιχειρήσεων και αποστολών στη χώρα. Κάτι αντίστοιχο είχε συμβεί και τον Μάρτη του 2017, όταν Γερμανός δημοσιογράφος φυλακίστηκε στην Τουρκία, κατηγορούμενος για συμμετοχή στην απόπειρα πραξικοπήματος. Η Γερμανία απάντησε άμεσα ακυρώνοντας συγκεντρώσεις υπέρ του Ερντογάν στα εδάφη της και έπειτα από εκτόξευση απειλών αλλά και την επιβολή άτυπου εμπάργκο όπλων πέτυχε την απελευθέρωση του μετά από ένα χρόνο.

Και τα ζητήματα δεν σταματούν εδώ. Στις εντάσεις που προκάλεσε το πέταγμα της Τουρκίας έξω από το «παιχνίδι» για την ΑΟΖ της νοτιοανατολικής Μεσογείου, αναφερθήκαμε σε παραπάνω ενότητα. Το άλλο ζήτημα που δυσχεραίνει ακόμα περισσότερο τις σχέσεις της Τουρκίας με τα άλλα κράτη-μέλη του NATO, είναι η όλο και εντονότερη συνεργασία της με την Ρωσία. Μια σειρά γεγονότων σε αυτή την κατεύθυνση, τα οποία όμως θα αναφέρουμε πιο κάτω, προκάλεσαν την αντίδραση των υπόλοιπων μελών του NATO που ήδη συζητούν για το ενδεχόμενο της επιβολής κυρώσεων στην Τουρκία. Πέρυσι, η Γερμανία απέσυρε τις στρατιωτικές της δυνάμεις από την σημαντικότερη NATOϊκή βάση της Τουρκίας (και μία από τις σημαντικότερες στην ευρύτερη περιοχή), ενώ το ίδιο κάνουν και οι ΗΠΑ εδώ και μερικούς μήνες. Πρόσφατα, δημοσιεύτηκε το σχέδιο του αμερικανικού αμυντικού προϋπολογισμού για το οικονομικό έτος 2018-2019, όπου περιλαμβάνονται προτάσεις για προσωρινό «πάγωμα» των πωλήσεων στρατιωτικών εξοπλισμών και όπλων προς την Τουρκία, πράγμα που προκάλεσε τις απειλές της Άγκυρας (αν και τελικά, όπως όλα δείχνουν θα προμηθευτεί τα μαχητικά αεροσκάφη F-35, για τα οποία πρόσφατα έγινε πολύς ντόρος).

Κλείνοντας αυτή την ενότητα, να σημειώσουμε ότι τόσο η Τουρκία (η οικονομία της οποίας βρίσκεται σήμερα σε ύφεση μετά από αρκετά χρόνια αληταγδους ανάπτυξης με τη λίρα να φτάνει σε ιστορικό χαμηλό στην ισοτιμία της με το δολάριο και το ευρώ) από την μία, όσο και οι ΗΠΑ και η Γερμανία από την άλλη, έχουν αρκετά να χάσουν από την πλήρη διακοπή των μεταξύ τους σχέσεων. Ετσι παρά το οριακό σημείο που βρίσκονται

οι μεταξύ τους σχέσεις, καμιά από τις δύο πλευρές δεν έχει κάνει την κίνηση να ζητήσει ξεκάθαρα την έξοδο της Τουρκίας από το ΝΑΤΟ ή την πλήρη διακοπή των ενταξιακών διαπραγματεύσεων της στην Ε.Ε. Ούτως ή άλλως αυτές οι συγκρούσεις λειτουργούν και ως μοχλός πίεσης της μίας προς την άλλη πλευρά, ούτως ώστε μια ενδεχόμενη τακτοποίηση των διαφορών να γίνει με τους καλύτερους δυνατούς όρους για αυτήν. Έχει μεγάλο ενδιαφέρον να δει κανείς τις απειλές που εκτοξεύονται εκατέρωθεν τα τελευταία χρόνια (τις οποίες εκτός ελάχιστων εξαιρέσεων παραλείπουμε να αναφέρουμε, για οικονομία χώρου) γιατί σε αυτές φαίνονται τα διαπραγματευτικά χαρτιά της κάθε χώρας. Π.χ. όταν το 2016 η Ευρώπη είχε απειλήσει να διακόψει την συζήτηση για την ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε., πράγμα που σήμαινε και την διακοπή της οικονομικής βοήθειας που της παρέχει, η Άγκυρα απάντησε ότι «χωρίς τη βοήθεια της η Ευρώπη μπορεί να πλημμυρίσει με κύματα μεταναστών».

Σχέσεις Τουρκίας-Ρωσίας

Όπως αναφέραμε και παραπάνω, η απομάκρυνση της Τουρκίας από την «δύση» συμπλέκεται με την σύσφιξη των σχέσεων της με την Ρωσία. Εδώ και μερικά χρόνια οι δύο χώρες είχαν αρχίσει να έχουν πολύ στενότερες επαφές από ότι συνήθιζαν ως τότε, κανονίζοντας μεγάλες επιχειρηματικές συνεργασίες. Αυτή η διαδικασία διακόπηκε με τον πιο άσχημο τρόπο τον Νοέμβριο του 2015, όταν η Τουρκία κατέρριψε ρωσικό μαχητικό αεροσκάφος ένα χιλιόμετρο νότια των συνόρων της, στον εναέριο χώρο της Συρίας. Παρόλα αυτά, τα αμοιβαία συμφέροντα από την συνεργασία των δύο χωρών ήταν πολλή και οι σχέσεις αποκαταστάθηκαν πριν καν να περάσει ένας χρόνος, μετά την «συγγνώμη» του Ερντογάν στον Πούτιν. Αυτές οι σχέσεις δεν κατάφεραν να διαρρηχθούν, ούτε από την δολοφονία του Ρώσου πρέσβη στην Άγκυρα τον Δεκέμβριο του 2016, ακόμα ένα γεγονός που υπό άλλες συνθήκες θα μπορούσε να είχε προκαλέσει στρατιωτική αντιπαράθεση. Οι δύο πλευρές το απέδωσαν και αυτό σε εξωτερική προβοκάτσια και αναβάθμισαν μετέπειτα την συνεργασία τους.

Η όλο και μεγαλύτερη εγγύτητα των δύο ηγετών φάνηκε και από το γεγονός ότι η πρώτη επίσκεψη στο εξωτερικό του Ρώσου πρωθυπουργού μετά την επανεκλογή του, πραγματοποιήθηκε στις αρχές του Απρίλη στην Τουρκία, όπου συνάντησε τον εκεί ομόλογό του. Η συνάντηση έγινε στα πλαίσια των εγκαινίων της κατασκευής του. Αυτή η ρωσική επένδυση έχει μεγάλη σημασία μιας και αυτός θα είναι ο πρώτος πυρηνικός σταθμός στην Τουρκία και ο πρώτος τέτοιος της Ρωσίας εκτός των εδαφών της.

Εμμένοντας στον τομέα της ενέργειας, ο οποίος είναι και ένας βασικός παράγοντας της φούντωσης των διακρατικών ανταγωνισμών στην περιοχή, οι δύο χώρες έχουν προχωρήσει σε συμφωνία για τον Turkish stream. Αυτός ο αγωγός, η κατασκευή του οποίου έχει ήδη ξεκινήσει, θα μεταφέρει ρωσικό φυσικό αέριο για την κάλυψη των αναγκών της εγχώριας τουρκικής αγοράς. Επιπλέον, υπάρχει βλέψη για μελλοντική επέκταση του αγωγού προς την Ευρώπη. Ένα τέτοιο ενδεχόμενο, που προς το παρόν μοιάζει δύσκολο, θα καθιστούσε την Τουρκία ενεργειακό κόμβο και έτσι θα βελτιώνει σημαντικά την θέση της χώρας στην εξελισσόμενη διαμάχη της με την «δύση» (από την

οποία είναι σε μεγάλο βαθμό οικονομικά εξαρτημένη). Βέβαια οι Ευρωπαίοι ηγέτες που προσπαθούν να ανεξαρτητοποιηθούν ενεργειακά από την Ρωσία, έχουν αντιδράσει έντονα στην κατασκευή του Turk stream.

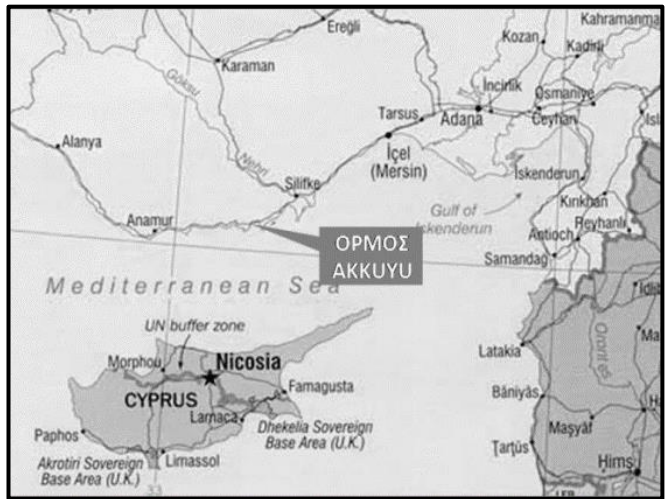
Μια ακόμα σημαντική συνεργασία των δύο χωρών είναι αυτή που αφορά την απόκτηση των ρωσικών S-400 από την Τουρκία. Αυτό είναι ένα αντιαεροπορικό πυραυλικό συγκρότημα της Ρωσίας, το οποίο είναι τόσο ισχυρό που φαίνεται να έχει λειτουργήσει αποτρεπτικά για την εκδήλωση αμερικανικής επιδρομής από αέρος στην Συρία πριν ένα χρόνο. Η τελική συμφωνία έκλεισε στα τέλη του 2017 μετά από αρκετό καιρό συζητήσεων. Ο Πούτιν, κατά την διάρκεια της επίσκεψης του στο Ακούγιου τον Απρίλιο, ανακοίνωσε ότι θα επισπεύσει την παράδοση. Παρόλα αυτά οι ΗΠΑ και οι σύμμαχοί τους συνεχίζουν να πιέζουν τους Τούρκους για την ακύρωση της αγοράς του πυραυλικού συγκροτήματος, με αιτιολόγηση την μη συμβατότητα του με τα πολεμικά συστήματα του NATO.

Παρόλα τα άλματα στις μεταξύ τους σχέσεις και το αμοιβαίο όφελος στα περισσότερα θέματα, η Άγκυρα και η Μόσχα είδαν τα συμφέροντά τους να συγκρούονται στον πόλεμο της Συρίας. Η Ρωσία υποστηρίζει την κυβέρνηση Άσαντ, ενώ η Τουρκία τους αντικυβερνητικούς του FSA. Τους τελευταίους μήνες ωστόσο, οι κυβερνήσεις των δύο χωρών αποδεικνύονται ικανές να συνεννοηθούν ακόμα και σε ένα τόσο περίπλοκο ζήτημα. Ο Πούτιν έδωσε ουσιαστικά την άδεια του στον Ερντογάν για την εισβολή στο Αφρίν*, απομακρύνοντας τις ρωσικές δυνάμεις που βρισκόταν εκεί.

Τον Απρίλιο πραγματοποιήθηκε στην Άγκυρα τριμελής σύνοδος Τουρκίας-Ρωσίας-Ιράν όπου οι αρχηγοί των τριών κρατών συζήτησαν σε πολύ καλούς τόνους το ενδεχόμενο ενεργής συνεργασίας στην Συρία «με στόχο την εφαρμογή μιας σταθερής εκχειρίδας μεταξύ των αντιμαχόμενων πλευρών**», ενώ πρόσφατη και ουσιαστική εξέλιξη εμπάθουσας των σχέσεων των δύο κρατών είναι η δημιουργία πυρηνικού εργοστασίου με την τεχνογνωσία και την εκπαίδευση του προσωπικού να έρχεται από τη Ρωσία.

*ΗΠΑ και Ρωσία «δώρισαν» την Αφρίν στον Erdogan, ο οποίος διψά για περισσότερα (liberal.gr-19.03.2018)

**Ο άξονας που «βρυχάται»: ο απόηχος της συνόδου κορυφής Ρωσίας-Ιράν-Τουρκίας (huffingtonpost.gr-04.04.2018)

Οι κρατικές δαπάνες για πολεμικό εξοπλισμό

«Όσο πιο ισχυρή είναι η Ελλάδα τόσο ασφαλέστερη θα είναι η νοτιοανατολική πτέρυγα της Ευρώπης και του NATO» δηλώνει ο Αμερικανός πρέσβης στην Αθήνα θέλοντας να μας χρυσώσει το χάπι για τα δισεκατομμύρια που σπαταλούνται για πολεμικό εξοπλισμό και που κυρίως φτάνουν στις βιομηχανίες όπλων των Η.Π.Α., της Γερμανίας και της Γαλλίας.

Από την άλλη πλευρά του ατλαντικού σε μια επίσκεψη του πρώην υπουργού αναπληρωτή εθνικής άμυνας Δ. Βίτσα στην έδρα της Lockheed Martin (βιομηχανία όπλων και οπλικών συστημάτων) στο Τέξας, οι Η.Π.Α. επισήμαναν ότι *«η Ελλάδα αποτελεί παράγοντα σταθερότητας αλλά και κομβικό πάροχο ασφαλείας στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο»*.

Και οι δύο είναι δηλώσεις που μυρίζουν μόνο πολεμικές συρράξεις, αίμα και φτώχεια. Δηλώσεις που επιβεβαιώνουν τις πιο δυσοίωνες υποψίες μας, που μας ενημερώνουν ξεκάθαρα για το οικονομικό αλλά και ανθρώπινο κόστος που θα κληθούμε να πληρώσουμε οι από τα κάτω.

Γιατί για να παραμείνει ασφαλής η νοτιοανατολική πτέρυγα της Ευρώπης και του NATO και για να αποτελεί η Ελλάδα παράγοντα σταθερότητας και κομβικό πάροχο ασφαλείας στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, όπως θέλουν για τα δικά τους οικονομικά, πολιτικά, στρατιωτικά συμφέροντα, τα δικά μας σώματα θα γίνουν κρέας στις οβίδες τους και οι δικές μας τσέπες θα αδειάσουν ακόμα περισσότερο, όσο πιο πολύ αυξάνουν οι εντάσεις στην περιοχή και τα σενάρια για πόλεμο έρχονται πιο κοντά. Ακόμα και πόλεμος να μη γίνεται όμως, οι εντάσεις μεταξύ Ελλάδας-Τουρκίας έχουν έναν πολύ συγκεκριμένο ρόλο διαχρονικά. Την αγορά και αναβάθμιση των εξοπλιστικών συστημάτων και μάλιστα με πολύ συγκεκριμένους όρους. Χαρακτηριστικά παραδείγματα της ξέφρενης κούρσας των εξοπλισμών που κοστίζουν δισεκατομμύρια:

Το 2000, λίγο πριν τις βουλευτικές εκλογές, αγοράστηκαν 50 μαχητικά αεροσκάφη F16 χωρίς τους κινητήρες και τα συστήματα αυτοπροστασίας. Όχι από λάθος, αλλά γιατί μετά τις εκλογές θα έπρεπε να λάβει χώρα μια δεύτερη συμφωνία για να αγοραστούν ξεχωριστά οι κινητήρες και τα συστήματα αυτοπροστασίας. Σημειωτέων, η κάθε συμφωνία, προφανώς και συνεπάγεται πολλή δισεκατομμύρια.

Το 2006, έκλεισε συμφωνία αγοράς για 170 γερμανικά άρματα μάχης, τύπου Leopard 2 αξίας 1,7 δισεκατομμυρίων ευρώ. Η χρήση των συγκεκριμένων είναι μόνο για τις επιδείξεις στις παρελάσεις αφού αγοράστηκαν χωρίς συμβάσεις συντήρησης και χωρίς αγορά βλημάτων(follow up system).

Το 2008, έχουμε ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα για το τι είναι ο πατριωτισμός πραγματικά: Ο Καραμανλής βάζει το περίφημο βέτο στο ΝΑΤΟ, οι ΗΠΑ θυμώνουν και χαλάν κάποιες προ-συμφωνίες, η Γαλλία στηρίζει την Ελλάδα με την περήφανη υπενθύμιση για την ελληνική ρίζα του Σαρκοζί και όλα ξεπληρώνονται με νέες αγορές όπλων, τελικά, από το “αδερφό” Γαλλικό κράτος και τις βιομηχανίες όπλων του.

Πιο πρόσφατα, η συνάντηση Τσίπρα-Τράμπ τον Οκτώβριο του 2017 είχε σαν αποτέλεσμα την συμφωνία για αναβάθμιση μεγάλου μέρους του στόλου των μαχητικών αεροσκαφών F-16. Υπάρχουν δύο απόψεις για το οικονομικό ύψος αυτής της συμφωνίας με τον Τσίπρα να στηρίζει ότι θα επιβαρύνει τον προϋπολογισμό με 1,1 δισεκατομμύριο δολάρια και τον Τράμπ με 2,4 δισεκατομμύρια δολάρια. Στις δύο αυτές απόψεις η διαφορά είναι μόνο 1,3 δισεκατομμύρια δολάρια, ενώ η Γερμανία που θέλει να πουλήσει τα δικά της όπλα προσπαθούσε να μπλοκάρει τη συμφωνία, με αφορμή την οικονομική αδυναμία της Ελλάδας να ανταποκριθεί στις “δανειακές της υποχρεώσεις”. Πρόσφατο είναι επίσης, το αποτυχημένο, προς το παρόν παζάρεμα για ενοικίαση πολεμικών πλοίων και μετέπειτα αγορά άλλων, ακατάλληλων για ημίκλειστες θάλασσες όπως το Αιγαίο, από τη Γαλλία η οποία θέλει ταυτόχρονα με την αγοραπωλησία όπλων να προστατέψει και τα συμφέροντα των εταιρειών της που θα κάνουν μπίζνες με τους υδρογονάνθρακες της νοτιοανατολικής Μεσογείου.

Την ίδια στιγμή λοιπόν που άνθρωποι μένουν χωρίς σπίτια, που πετσοκόβονται συντάξεις, που κάνει την εμφάνιση του ο υποκατώτατος μισθός, που η ανεργία βαράει κόκκινα, που ιδιωτικοποιούνται “δημόσιες” υπηρεσίες, εκτάσεις, υποδομές, που οι δαπάνες για δημόσια αγαθά όπως η περίθαλψη, οι μετακινήσεις, το νερό, η ενέργεια, η τροφή περικόπτονται και εμπορευματοποιούνται...η Ελλάδα εμφανίζεται σταθερά δεύτερη στη λίστα του ΝΑΤΟ μετά τις Η.Π.Α. ως προς το ποσοστό επί του ΑΕΠ που σπαταλά για την άμυνα. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με στοιχεία του ΝΑΤΟ, η Ελλάδα το 2017 δαπάνησε 4.213 εκατομμύρια ευρώ φτάνοντας το 2,36% του Α.Ε.Π. ενώ οι Η.Π.Α. το 3,57% του αντίστοιχού της, και οι δύο χώρες ξεπερνώντας το απαιτούμενο ποσοστό του 2% που τίθεται από το ΝΑΤΟ. Επίσης, η Ελλάδα παρ’ όλα τα χρόνια της καπιταλιστικής κρίσης δεν έχει πέσει ποτέ κάτω από το 2%, ενώ η χαμηλότερη χρονιά της ήταν το 2014 με το ποσοστό που δαπανήθηκε να αγγίζει το 2,20% όπου χρηματικά μεταφράζεται σε 3.939 εκατομμύρια ευρώ.

Ρόλος του πολέμου στην οικονομία και στις κοινωνικές σχέσεις

Το κράτος ως μηχανισμός διατήρησης και διαιώνισης του κεφαλαίου και του καπιταλιστικού συστήματος, ως λύση για το ξεπέρασμα των κρίσεων συχνά επιλέγει τον πόλεμο τόσο σαν πράξη όσο ακόμα και σαν απειλή. Και αυτό γιατί ο πόλεμος είναι ένας τρόπος διαχείρισης των διαρκών κρίσεων υπερσυσσώρευσης και αναδιανομής του πλούτου, ένας δρόμος για την επέκταση του κεφαλαίου σε νέες αγορές (δημιουργώντας

νέες ανάγκες σε νέους καταναλωτές) λειτουργώντας ως μια εν δυνάμει απόπειρα ξεπεράσματος μιας κρίσης.

Τόσο πριν όσο και κατά την διάρκεια του πολέμου ανθίζει μία από τις πιο ισχυρές και προσοδοφόρες αγορές. Είναι αυτή της βιομηχανίας όπλων κ γενικότερα των στρατιωτικών εξοπλισμών και πολεμικών συστημάτων. Αυτό που γενικά ονομάζεται βιομηχανία πολέμου και καλύπτει ένα τεράστιο φάσμα της αγοράς. Μπορεί να συμπεριλαμβάνει από στρατιωτικά ρούχα, καύσιμα και λοιπά αναλώσιμα προϊόντα μέχρι τελευταίας τεχνολογίας, αξίας δισεκατομμυρίων οπλικά συστήματα.

Αρκεί να δούμε τις δαπάνες που σπαταλούν οι χώρες και την αναλογία που αντιστοιχεί στους ετήσιους προϋπολογισμούς για καινούρια οπλικά συστήματα και αναβάθμιση ή συντήρηση των ήδη υπάρχοντων, αλλά και στρατιωτικές ασκήσεις (με αποκορύφωμα της απογύμνωσης του πραγματικού ρόλου των εθνικών στρατών, όσες από αυτές στοχεύουν την καταστολή πλήθους σε κατάσταση κρατικής αποσταθεροποίησης, ένα όλο και πιο συχνό φαινόμενο).

Στυγνό και αποτρόπαιο παράδειγμα της σκληρότητας αυτής της συνθήκης είναι πως για ένα κράτος είναι οικονομικά πιο ασύμφορο να καταστρέψει ένα όπλο μαζικής καταστροφής από το να το

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η χρήση ραδιενεργών κεφαλών απεμπλουτισμένου ουρανίου στον νατοϊκό βομβαρδισμό της Γιουγκοσλαβίας το 1999, τη μεγαλύτερη στρατιωτική επιχείρηση στην Ευρώπη μετά τον Β΄ΠΠ.

χρησιμοποιήσει ή να το παραχωρήσει σε συμμαχική δύναμη καθώς βάσει διεθνών συμφωνιών η κάθε χώρα οφείλει να κατέχει συγκεκριμένο αριθμό οπλικών συστημάτων. Ας μην ξεχνάμε όμως πως οικονομική διάσταση του πολέμου δεν εδράζεται μόνο στην κίνηση κεφαλαίων για τις ανάγκες των κρατικών στρατών αλλά και στην ύπαρξη και πολιτική σημασία των αντίστοιχων ιδιωτικών.

Ο πόλεμος διαχρονικά επηρεάζει τόσο τις οικονομίες των κρατών που συμμετέχουν όσο και τους ευρύτερους συσχετισμούς δυνάμεων σε διεθνές επίπεδο. Η ιστορία έχει δείξει πως οι νικητές του πολέμου διαμορφώνουν τους οικονομικούς θεσμούς και τις παραγωγικές σχέσεις πάντα προς όφελος των ισχυρών, κάτι που συμβαίνει εξίσου και στην επικράτεια που ελέγχουν οι εκάστοτε χαμένοι. Ο πόλεμος επιχειρεί να δώσει μια μακροπρόθεσμη λύση στις καπιταλιστικές κρίσεις αφού οδηγεί σε καταστροφή της εργασίας, μέσων παραγωγής και υποδομών και εν συνεχεία στην ανοικοδόμηση τους προς όφελος των οικονομικών ελίτ.

Εχουμε δηλαδή τα κρατικά αποθέματα (κλεμμένο και συσσωρευμένο κεφάλαιο που διαχειρίζεται η πολιτική εξουσία) τα οποία αρχικά δημιουργήθηκαν από την εργασία των από τα κάτω, να στραγγίζονται και ουσιαστικά να μεταφέρονται σε εταιρίες οπλικών συστημάτων, κατασκευαστικών κλπ. Αυτό όμως είναι η μια από τις όψεις της επίδρασης του πολέμου στην οικονομία.

Η οικονομία του πολέμου έχει ως στόχο, εκτός των άλλων, και την διαχείριση ενός ακόμα εμπορεύματος που βρίσκεται σε κρίση λόγω συσσώρευσης, της ανθρώπινης εργασίας. Η αποδέσμευση της κατανάλωσης μεγάλου όγκου εμπορευμάτων από τα εισοδήματα των εργαζόμενων, μέσω τις καταστροφής τους στα πεδία των μαχών, δίνει την ευκαιρία στους καπιταλιστές για δραστικές λύσεις απέναντι στην διαχείριση της εργατικής αναπαραγωγής. Οι εκατόμβες νεκρών, οι οποίοι προέρχονται αποκλειστικά από τις κατώτερες τάξεις, αποτελούν την πιο δραστική λύση απέναντι στο πρόβλημα της ανεργίας. Ακόμα όμως και όσοι δεν πεθαίνουν εργάζονται αμισθί, από τα χαρακώματα μέχρι τις πολεμικές βιομηχανίες.

Αυτή η συνθήκη είναι κρίσιμη τόσο για το ξαναμοίρασμα της πίτας που επιχειρούν οι καπιταλιστές μέσω του πολέμου, όσο και για την επόμενη ημέρα του πολέμου όταν θα επέλθει η κανονικότητα. Δεν είναι λίγοι οι οικονομικοί κολλοσοί (Krupps, Siemens, IBM κλπ) που γιαγαντώθηκαν στον 2ο ΠΠ ενώ ο κόσμος πέθαινε στα πεδία των μαχών. Από την άμισθη εργασία των εβραίων ως "τα κεφάλια μέσα" που επιτάσσει η εθνική ενότητα, το εργατικό ξεζούμισμα ήταν βασικός παράγοντας της κερδοφορίας τους. Κατά τον πόλεμο αλλιά και μετά από αυτόν η ανάγκη για εργατικό δυναμικό από τους καπιταλιστές ήταν τόσο μεγάλη που οι γυναίκες όχι μόνο μπήκαν μαζικά στις βιομηχανίες για να ενισχύσουν την οικονομία του πολέμου αλλιά μετά από αυτόν στην διάρκεια της ανοικοδόμησης κράτη όπως το αμερικάνικο κάνανε καμπάνιες για να βγουν οι γυναίκες από τα νοικοκυριά τους και να αρχίσουν να εργάζονται.

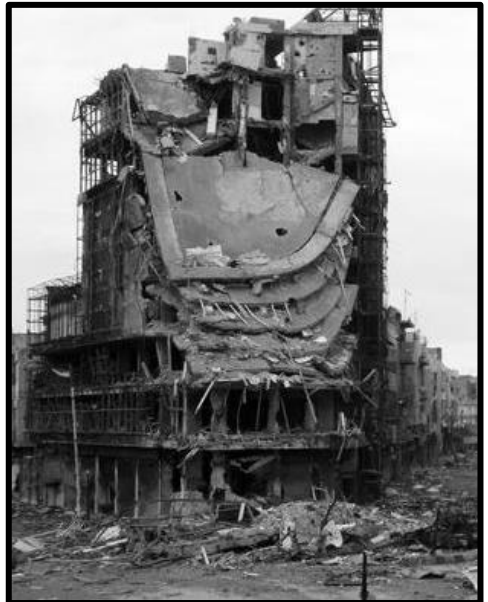
Η διαχείριση της καταστροφής που επιφέρει ο πόλεμος στις κρατικές οικονομίες είναι ανάσα ζωής για τους κεφαλαιοκράτες. Η "ανοικοδόμηση" γίνεται κατά κύριο λόγο μέσω δανεισμού, ο οποίος καθιστά τα κράτη ομήρους απρόσωπων διεθνών οργανισμών και "τεχνοκρατών", οι οποίοι επιβάλλουν τις πιο ακραίες πολιτικές φτωχοποίησης. Το χρέος καθίσταται το εργαλείο με το οποίο η αστική τάξη κανονικοποιεί την κερδοσκοπία της έναντι των εκμεταλλευομένων χάρη του "εθνικού σκοπού".

Εχουμε όμως στον νου και όλες τις παράλληλες δραστηριότητες που τροφοδοτούνται από την ύπαρξη και το αποτέλεσμα ενός πολέμου, κομμάτι των οποίων είναι και η μετανάστευση. Μέσα από την καταστροφή των παραγωγικών σχέσεων και τις παράλληλες βιοτικές ανάγκες που γεννά η μετανάστευση, ανθίζει η μαύρη αγορά κάτω από την κρατική ασυλία και τον διαρκή έλεγχο: από τη διακίνηση ναρκωτικών και τη

σωματεμπορία μέχρι την κερδοφορία μικρών και μεγάλων διεθνών οργανισμών, ΜΚΟ, εταιριών catering και logistics, δημιουργούνται πολλές ακόμα νόμιμες και παράνομες αγορές για να ξεζουμίσουν τους ανθρώπους που ξεριζώνονται από τον τόπο τους προκειμένου να σώσουν τις οικογένειες τους από ένα βέβαιο θάνατο.

Ταυτόχρονα δημιουργείται φθινό εργατικό δυναμικό στις περιοχές που πλήττονται άμεσα από τις πολεμικές συγκρούσεις αλλιά και στις χώρες που δέχονται τους πρόσφυγες πολέμου. Εργατικό δυναμικό με άμεση την ανάγκη για επιβίωση και αναγκαστικά χωρίς καμία απαίτηση, που αποτελεί πηγή με τις καλύτερες προδιαγραφές για τις εκμεταλλευτικές ανάγκες των μικρών και μεγάλων αφεντικών. Οι συνέπειες του πολέμου για κάποιους είναι ευκαιρία για πλουτισμό και εξουσία μιας και βρίσκονται στην ευχάριστη για αυτούς θέση να διαχειριστούν προς όφελός τους την εγκληματική συνθήκη που για κάποιους άλλους συνεπάγεται την απόλυτη καταστροφή. Η μαύρη οικονομία απλώνεται ξεκινώντας από τις χώρες που πλήττονται από τον πόλεμο (με τα είδη πρώτης ανάγκης να πολλαπλασιάζουν την αξία τους με τους μικρούς και μεγάλους εμπόρους να τρίβουν τα χέρια τους) και τελειώνοντας στις χώρες υποδοχής των προσφύγων.

Ακόμα μια χαρακτηριστική επίδραση του πολέμου στο κοινωνικό σώμα είναι η σχέση που φέρει με την εκμετάλλευση εδαφών και την ανάπληση για τις ανάγκες της οικονομικής ελίτ. Μία χώρα κατεστραμμένη από τις πολεμικές συγκρούσεις αποτελεί παρθένο πεδίο για τις ορέξεις των πολυεθνικών που έρχονται να καλύψουν τις βιοτικές ανάγκες χωρίς ανταγωνισμό, και με ευνοϊκότερη σχέση δαπανών-κέρδους για αυτές. Ταυτόχρονα μια περιοχή που έχει πληγεί μπορεί να μπει σε πεδίο αναδιαμόρφωσης και ανάπτυξης, αναδιαμορφώνοντας τις περιοχές που μπορεί να αποτελέσουν οικονομικά προσοδοφόρο ορίζοντα τόσο για τις τουριστικές ανάγκες όσο και για τις απολαύσεις των ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων. Ενώ στη διαδικασία της ανοικοδόμησης ενός κατεστραμμένου κράτους με πολλές ενεργειακές υποδομές να έχουν πληγεί, τα "περιβαλλοντικά στάνταρ" πέφτουν και έτσι εξορυκτικές και λοιπές βιομηχανικές δραστηριότητες ξεπηδούν σαν τα μανιτάρια, τσακίζοντας περαιτέρω τον φυσικό κόσμο.

Και φυσικά είναι αυτονόητο πως ένας πόλεμος που δεν αποτελεί πλέον σύγκρουση στρατιωτικών μονάδων σε ανοιχτό πεδίο, αλλά όλο και περισσότερο εκφράζεται με ευρύ βομβαρδισμό στόχων και στο εσωτερικό των πόλεων, καταστρέφει σε μεγάλο βαθμό υποδομές είτε μιλάμε για αεροδρόμια, λιμάνια, γέφυρες, είτε μιλάμε για κατοικίες, νοσοκομεία και σχολεία. Και αν ακόμη στο Ιράκ δεν υπήρχαν όπλα μαζικής καταστροφής, και το πετρέλαιο ήταν ένα "σημαντικό κίνητρο" για μια στρατιωτική εισβολή, τότε η ανοικοδόμηση από το μηδέν μιας χώρας ήταν το κερσάκι στην τούρτα και επέφερε τεράστια κέρδη στις κατασκευαστικές εταιρίες. Κάτι αντίστοιχο παρατηρείται αυτή τη στιγμή και με τη Συρία, όπου βέβαια τα μέτωπα είναι πολύ περισσότερα ("Από τις συγκρούσεις καταστράφηκε ή υπέστη ζημιές το 27% του αποθέματος κατοικιών, περίπου τα μισά ιατρικά κέντρα και σχολικά κτίρια, σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα").

Το μεγαλύτερο σε έκταση παράδειγμα είναι ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος που άφησε πίσω του δύο καμένες ηπείρους. Ενδεικτικά κατά τον 2ο ΠΠ στην Γερμανία καταστράφηκε το 70% των κατοικιών, ενώ μόνο στην ΕΣΣΔ καταστράφηκαν 1700 πόλεις και κωμοπόλεις και 70000 χωριά. Ακόμα και στην Κίνα εκτάσεις εκατομμύριον εκταρίων πλημμύρισαν από τους Ιαπωνικούς βομβαρδισμούς σε φράγματα. Όλα αυτά τα ερείπια υπήρξαν τα θεμέλια στα οποία στήθηκαν οικονομικά θαύματα της πρώτης μεταπολεμικής περιόδου.

Σε κάθε περίπτωση, η διάλυση κάθε είδους υποδομής φαντάζει απλοϊκό να είναι "παράπλευρη απώλεια" ή "καίριος στρατιωτικός στόχος": τροφοδοτεί την αστείρευτη δίψα του κεφαλαίου για παραπάνω κέρδος. Κι όταν έχουν μείνει μόνο ερείπια, οι κατασκευαστικές πιάνουν δουλειά.

Όπως αναφέραμε ο πόλεμος είναι το υπέρτατο εργαλείο του καπιταλισμού για την διαχείριση των περιοδικών κρίσεων του. Η διαρκής καταστροφή παραγωγής που επιβάλλεται μέσω νέων τεχνολογιών, η μεταφορά σε νέες σφαίρες (χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο), η εξαγωγή της κρίσης στον "αναπτυσσόμενο κόσμο", η διάσπαση της παραγωγής σε όλη την υφήλιο και όσα άλλα έχουν χρησιμοποιηθεί από τους καπιταλιστές ώστε να σταθεροποιείται η αγορά κάποια στιγμή φτάνουν σε ένα όριο. Τότε ο πόλεμος έρχεται να αποσυνδέσει την κατανάλωση από το εισόδημα και να ρίξει την πλεονάζουσα παραγωγή στα χαρακώματα.

Αυτή η δομική σχέση του πολέμου με τον καπιταλισμό όμως δεν είναι μονοδιάστατη και μπορεί να εμπεριέχει και άλλες οικονομικές λειτουργίες, όπως η αναδιάταξη των διεθνών συσχετισμών ισχύος σε επίπεδο κρατών. Πίσω λοιπόν από την εθνική ρητορεία των κρατιστών, όλοι μας οφείλουμε να γνωρίζουμε πως οι λόγιοι κρύβονται και στην διαχείριση ενεργειακών πόρων και τον έλεγχο εδαφών με μεγάλη γεωστρατηγική σημασία.

Όμως η δυνατότητα εμπλοκής μιας χώρας σε πόλεμο δεν έγκειται μόνο στην στρατιωτική της ετοιμότητα αλλά και στην εσωτερική ενότητα γύρω από τις έννοιες του έθνους ή της

θρησκείας. Ένα κράτος δε θα εμπλακεί σε μια πολεμική αντιπαράθεση, αν από τα πριν δεν έχει τροφοδοτήσει το εσωτερικό του με το ιδεολόγημα της εθνικής συσπείρωσης. Έτσι πάντα το κράτος θα εμφανίζεται ως θιγόμενο-αμυνόμενο και θα ντοπάρει τον πληθυσμό που ελέγχει στο ιδεολόγημα της εθνικής ενότητας για την άμυνα στον ξένο εισβολέα.

Αυτή η αφήγηση των καταστάσεων από την πλευρά των εξουσιαστών είναι ακόμα ένας τρόπος που μοναδικό σκοπό έχει την τόνωση του αισθήματος της εθνικής συμφιλίωσης και την αύξηση εθνικιστικών φαινομένων και ρατσιστικών συμπεριφορών. Αυτά σε συνδυασμό με τις ρητορικές μίσους για εχθρικούς γείτονες, επικίνδυνους και αλληλόθρησκους ξένους είναι τα χαρακτηριστικά που θα επιχειρήσουν να νομιμοποιήσουν στις συνειδήσεις μία μελλοντική μαζική σφαγή.

Και το κυριότερο, είναι τα χαρακτηριστικά που θα κάνουν τους καταπιεσμένους να υιοθετήσουν τα προβλήματα των εξουσιαστών τους ως δικά τους, που θα τους πείσουν ότι οι διαφορές που μπορεί να έχει το κράτος τους με ένα άλλο κράτος, τους αφορούν άμεσα και μάλιστα τόσο πολύ που αξίζει να δώσουν τη ζωή τους για να τα επιλύσουν. Ξεχνώντας όμως, ότι ο πόλεμος εξυπηρετεί τα συμφέροντα των εξουσιαστών που βρίσκονται και από τις δύο πλευρές των συνόρων. Τις τραγικές συνέπειες όμως του πολέμου τις βιώνουν στο πετσί τους μόνο οι καταπιεσμένοι, αυτοί που καλούνται να πολεμήσουν στο πεδίο μάχης και να ρισκάρουν τη ζωή τους, αυτοί που θα ξεριζωθούν από τον τόπο τους και θα χάσουν αγαπημένα τους πρόσωπα και από τις δύο πλευρές των συνόρων.

Η προετοιμασία για σύγκρουση με τον εξωτερικό εχθρό είναι ταυτόχρονα κ προετοιμασία για σύγκρουση με τον αντίστοιχο εσωτερικό, γεγονός που συντελεί σε μια κατεύθυνση καταστολής κ αδρανοποίησης των αγωνιζομένων κομματιών της κοινωνίας για την

εξομάληση των κοινωνικών και ταξικών αντιθέσεων (στόχος είναι να θραυτούν αυτές οι αντιθέσεις κάτω από το ιδεολόγημα της εθνικής ομοψυχίας). Ακόμα και η απειλή πολέμου πολλές φορές είναι αρκετή για να αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα στην εξέλιξη της κοινωνικής και ταξικής πάλης. Ο φόβος μπροστά στο δέος που δημιουργούν οι εικόνες από πολέμους που πραγματοποιούνται στον κόσμο, ενώ θα έπρεπε να είναι πυροκροτητής όξυνσης των αγώνων για να κόψει τον αέρα σε κράτος, αφεντικά,

στρατοκράτες, μπορεί να λειτουργήσει και ως ταφόηλακά τους, αν οι αγωνιζόμενοι δεν αποκτήσουν συνείδηση της θέσης τους, κοινωνικά, ταξικά, ιστορικά.

Πως μπορούμε να αποτρέψουμε το ενδεχόμενο του πολέμου;

Εχοντας κατά νου όλα τα παραπάνω, πιστεύουμε πως για να αποτρέψουμε το ενδεχόμενο του πολέμου είναι απαραίτητο να δομηθεί ένα οργανωμένο αντιπολεμικό κίνημα το οποίο δεν μπορεί παρά να έχει αντικαπιταλιστικά, αντιεθνικά και συνολικά ελευθεριακά χαρακτηριστικά. Το κίνημα αυτό οφείλει να παρέμβει μέσα στα σχολεία τις σχολές, μέσα στις γειτονιές, μέσα στους χώρους εργασίας και να παλέψει για:

Να αποδομεί το ιδεολόγημα της εθνικής ενότητας, να αποκαλύπτει τα οικονομικά αίτια και συμφέροντα που συνδέονται με την όξυνση των εντάσεων και το ενδεχόμενο του πολέμου, να καταδεικνύει και να μηλοκάρει τις κούρσες των εξοπλισμών που γίνονται σε βάρος των κοινωνικών αναγκών που αδυνατεί να καλύψει μεγάλο κομμάτι της τάξης μας. Να απογυμνώσει κάθε μεταφυσική εθνική ή θρησκευτική ντόπα και να της προσδώσει την πραγματική και μοναδική της διάσταση: αυτή του κέρδους και της εξουσίας.

Να αντιλαμβάνεται, να αναλύει και να συγκρούεται με τις στρατηγικές και τις οικονομικές, πολιτικές, στρατιωτικές βιές των διακρατικών συμμαχιών όπως η Ε.Ε. και το ΝΑΤΟ που επηρεάζουν την πραγματικότητα που βιώνουμε. Αλλά πάντα σε συνάρτηση με την κίνηση του Ελληνικού κράτους και κεφαλαίου που αποτελούν και τον πρώτο δικό μας πολιτικό, κοινωνικό και ταξικό αντίπαλο και υπό το πρίσμα μίας ταξικής διεθνιστικής σκοπιάς που δε θα αφήνει παρερμηνείες για "πατριωτικά μέτωπα" και συμμαχίες με "προοδευτικές δυνάμεις της αστικής τάξης"(!).

Να κάνει ξεκάθαρο μέσα στους καταπιεσμένους αλλά και απέναντι στο κράτος, πως υπάρχει ένα δραστήριο κοινωνικό κομμάτι που αρνείται να χύσει το αίμα του για τα συμφέροντα αυτών που μας εκμεταλλεύονται και σε περιόδους ειρήνης. Ταυτόχρονα να αναδεικνύει πως αυτοί που ετοιμάζονται για σφαγή είναι οι "από τα κάτω", ενώ αντίστοιχα αυτοί που θα κάνουν μπίζνες πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τον πόλεμο, είτε με φυσικά αέρια, είτε με βιομηχανικές και κατασκευαστικές επενδύσεις και που είναι αυτοί που τον προκαλούν, θα τον παρακολουθούν από την ασφάλεια των μετόπισθεν.

Να οξύνει, να συνδέεται, να εμπλουτίζει και ταυτόχρονα να εμπλουτίζεται από τους τρέχοντες αγώνες των από τα κάτω ενάντια στην πενησσία που βιώνουμε καθημερινά από το κράτος κ το κεφάλαιο.

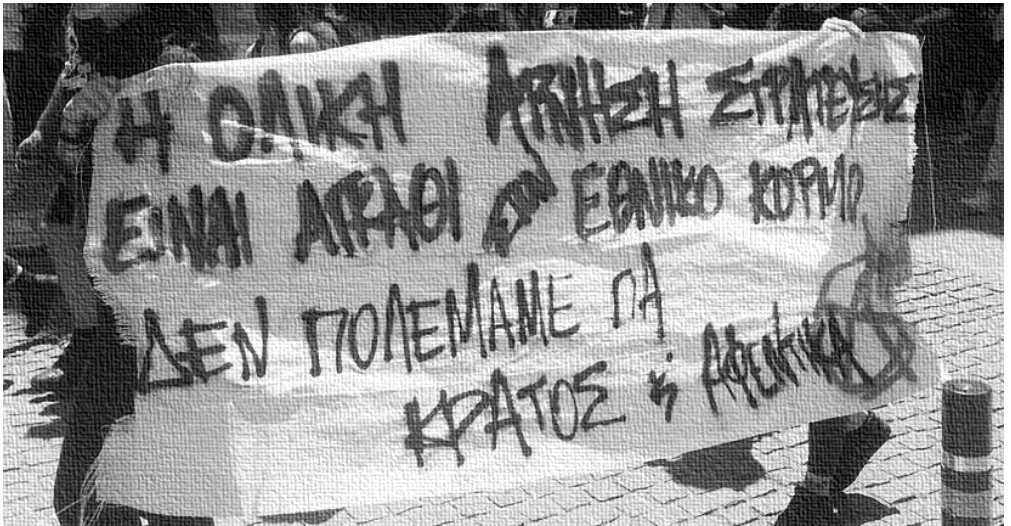
Να αναβαθμίσει τις συνδέσεις με τους αγώνες που λαμβάνουν χώρα στην άλληλη πλευρά των συνόρων, στοχεύοντας στο βάθος των διεθνιστικών σχέσεων μεταξύ των εκμεταλλευομένων, στα κοινά προβλήματα των ζώων μας και στις κοινές προοπτικές των αγώνων μας.

Να αναδειξει ως μόνη ρεαλιστική αποτροπή ενός ενδεχόμενου πολέμου, την ένταση του μοναδικού και τελευταίου πολέμου, μέσα στον οποίο βρίσκουμε τον εαυτό μας και στον οποίο συμμετέχουμε από ανάγκη και επιλογή, για να μην υπάρξουν άλλοι εθνικοί και θρησκευτικοί πόλεμοι πάνω στη γη.

Του πολέμου ενάντια στην οικονομική και πολιτική ελίτ, ενάντια στα κράτη και το κεφάλαιο, το σύστημα που γεννά πολέμους, σύνορα, φυλακές, που βασίζεται στην εκμετάλλευση και την καταπίεση της κοινωνικής πλειοψηφίας και την λεηλασία της φύσης.

Του πολέμου για την οικοδόμηση μιας κοινωνίας ισότητας, αλληλεγγύης, κοινοκτημοσύνης, αυτοδιάθεσης, ατομικής και κοινωνικής ελευθερίας, όπου δεν θα υπάρχουν τάξεις και εξουσία, όπου όλα θα είναι για όλους.

Του πολέμου για την κοινωνική Επανάσταση και την Αναρχία...

Φωτογραφία από την αντιπολεμική-αντιεθνική πορεία στη Λάρισα στις 26.5.18, ενάντια στη εκ νέου στρατοπέδευση των δυνάμεων του NATO, με τη δημιουργία βάσης στην 110 πτέρυγα μάχης.

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΜΑΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΟΝΤΑΙ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΙΡΗΝΗΣ...

Είναι αυτοί που μας φυλακίζουν στα εργασιακά κότεργα, υφαρπάζοντας κάθε δικαίωμα ακόμα και στην κάλυψη των βασικών βιοτικών μας αναγκών. Είναι αυτοί που ληηλατούν και εκμεταλλεύονται τον φυσικό κόσμο. Αυτοί που προωθούν μέσα στις κοινωνίες τον ρατσισμό, τον σεξισμό, τις διακρίσεις και τον κανιβαλισμό μεταξύ των αδύναμων. Αυτοί που διψάνε για ανάπτυξη, που πηλοτιζούν από τις εξορύξεις, που αγοράζουν φρεγάτες και νέα μαχητικά αεροπλάνα από τους "συμμάχους" του ΝΑΤΟ, που στρατοπεδεύουν σε ολόκληρα νησιά, που μετατρέπουν τα Βαλκάνια σε ένα μεγάλο επιχειρησιακό στρατιωτικό κέντρο...

...ΜΑΣ ΚΑΛΟΥΝ ΝΑ ΣΚΟΤΩΣΟΥΜΕ ΚΑΙ ΝΑ ΣΚΟΤΩΘΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑ ΤΟΥΣ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ

Είναι οι ίδιοι που μας λένε ότι πρέπει όλοι οι Έλληνες κάτω από την μεγάλη αγκαλιά της εθνικής ενότητας, καταπιεστές και καταπιεσμένοι, πλούσιοι και φτωχοί, αφεντικά και εργαζόμενοι, να ματώσουμε για τα συμφέροντα της πατρίδας. Πιο ειλικρινά αυτό που μας ζητάν είναι, εκτός από τις "θυσίες" που ήδη κάνουμε, να είμαστε έτοιμοι να πεθάνουμε για τις δικές τους τσέπες. Να εκπαιδευτούμε στην τυφλή υπακοή στους στρατοκράτες, να μισήσουμε τους καταπιεσμένους όλης της γης που έχουν τα ίδια ακριβώς προβλήματα με εμάς. Αυτούς που μας χωρίζουν σύνορα και φράχτες αλλά μας ενώνουν καινές μοίρες και αγωνίες. Σε όλους αυτούς, με πείσμα και συνείδηση έχουμε να δώσουμε μια και μόνο υπόσχεση:

ΚΑΡΔΑΝΑΒΕΣ, ΜΠΑΓΣΟΙ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΟΙ ΚΑΙ ΕΦΟΡΓΑΣΤΕΣ, ΚΡΑΤΙΚΟΙ ΑΣΙΩΜΑΤΟΥΧΟΙ, ΠΑΠΑΒΑΡΙΟ ΔΕΝ ΠΟΛΕΜΑΜΕ ΓΙΑ ΕΣΑΣ

**ΘΑ ΠΟΛΕΜΗΣΟΥΜΕ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΣΑΣ
ΟΥΤΕ ΜΙΑ ΩΡΑ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΟ
ΚΑΜΙΑ ΔΙΩΞΗ ΣΤΟΥΣ ΟΛΙΚΟΥΣ ΑΡΝΗΤΕΣ ΣΤΡΑΤΕΥΣΗΣ**

κατάληψη Terra Incognita,
συλλογικότητα αναρχικών από τα Ανατολικά,
Ανοιχτή συνέλευση Δυτικών συνοικιών, αναρχική ομάδα Πυρανθός,
Ελευθεριακή Πρωτοβουλία Θεσσαλονίκης, συντρόφισσες/οι